

რედაქციის და განტორის ბანა: რუსთაველის რ. № 34. ყოველგვარი მასალები და ფული უნდა გამოგზავნოს რედ. კ. რწმ. შ. იმედაშვილის სახელზე, შემდეგი მისამართით: ტფილისი რუსთაველის პროსექტი, № 34. „მათხრობის და ცხოვრების“ რედაქცია, შ. იმედაშვილი.

მთავარი რედაქტორის ნაწვა შეიძლება ზუთნაშაბათობი 10—2 საათამდე, რედ. კ.მ. რწმენათვის ყოველ დღე 1—3 საათამდე და 4—6 საათამდე. ხელმოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება.

ტელეგრაფული მისამართი: მუსიკა: მხატვრობა: ძანდაკება:

დაცენი უმეღმ

ჩვენს ჟურნალს აწერია: **თეატრი. პოეზია. მუსიკა. მხატვრობა. ძანდაკება.** ეს წარწერა უფოოდ გამართობას თხოულობს და აქ არის სწორედ სიძნელე, რომელსაც ვერ ლახავს ბევრი აკადემიური ჟურნალიც.

არაა დასავარი, რომ უკ. „თეატრი და ცხოვრება“-ს თხოუთებრი წლის განმავლობაში ვერ შეეძლო ეპოვა საკუთარი სახე. საქართველო სამისოდ, შესაძლოა, იყოს მზად, მაგრამ აქ ბევრჯელ ტენიკური მიზეზები გარდაქმნაბი ხოლმე იდებს. ასეთ ბედის ქვეშა ჩვენი ჟურნალი. შესაძლოა გემინახეა ჟურნალის ისეთ ნაბრების, სადაც არ არის რედაქტორი—(არ არის ერთი ნება გემოვნების). ეს არასასურველი ბეღია. ამას მიზეზდარია ყველა და მიზეზდარია უფოოდ თვით თეატრიც. საქართველოში ბევრი რამაა გასაკეთებელი. ეს ყველაფერი კი ჟურნალს მოაქვს თავისი ზოგით. ჟურნალი არ გემოლის სუფთა შეჩინული მასალით. აქ იგი ზოგჯერ ეწერება სხვა სეგა ინტერესს.

„თ. და ც.“-ს 15 წლის მანძილზე სკიროდა დიდი გამძლეობა. შეუძლებელი იყო ჟურნალი გაჩერებულიყო მისი ხანის მანძილზე: მომხდარ ვადატებების ვარეშე. ეს იყო პირველი სიძნელე.

რეკოლიუცია უფოოდ სხვანაირი შინაარსი მოითხოვა. ამ უკედ მან სხვანაირი მასალა მოიტანა ახალი შინაარსის შესაქმნელად. ამ მასალის ლიტერატურაში შეტანას სკიროდა დიდი ენერგია. ვარდატება ჟურნალისათვის სკირო იყო.

ჩემდემტ წლებმა აქეთი წლები დიდად გამიჯნა ძველი ხანისგან. საერნობი იყო უფოოდ ახალი დღეების მოცელო, რომელიც ამსხვრედა ძველ იდეებს. ძველ მიზნებს. ცხადია: იმისთვის, რისთვისაც იბრძოდა ჩვენი ჟურნალი, უკვე ამოწურულია. ძველი შინაარსი, ძველი იდეა ახალ ბრძოლებმა დაძვარა.

როგორც წინად, დღესაც ჟურნალი სდგას ყოველგვარ პოლიტიკის ვარეშე და მუშაობს მხოლოდ და მხოლოდ ლიტერატურულ სფეროში. ამ შემთხვევაში იგი ემსახურება ხელოვნების სოფლად, ვლინებში, და ქალაქად მუშებში ვადატანას. მისთვის უფოოდ საინტერესოა სადმე საკართველოს მიყრებულ სოფელში თეატრი დაარსდა თუ არა, თუ მსოფლოო ომის შედეგები, ევროპის პოლიტიკა, ამერიკის გამოგონებანი, ახალი ომის საშანდისი და სხ. ამასთანვე ერთად ჟურნალი არ ივიწყებს, რომ მუშაობს კლასთან, ახალმა ინტელიგენციამ მოიტანა თავისი გემოვნება. ჟურნალი ვერ დარჩება ამის ვარეშე. სკიროა ჟურნალი იდგეს უფოოდ თანამედროვემასთან. ის ვერ ასცდება ყოფის უსლს და მის თხოვას.

ვიკიბთი გულწრფელად: ჟურნალი დაცემული იყო ზოგჯერ. ეს არაა პატარა საქმე და არც პატარა ვამართლობა აქვს მას: ჩვენი ჟურნალი ისე, როგორც ყოველივეს, ეხლაც სდგას თანამედროვეობის სურვილთან. ამას მუდამ ატარებს ის თვისი ყოველი ნაბიჯით. მაგრამ არ შეიძლება ითქვას, რომ ის ოდესმე მაინც იდგა რომელიმე მიმართულებების პოზიციებზე. ეს იყო მიზეზი, რომ ჟურნალი ალაგი ჰქონდა ყოველგვარ მიმართულებას. შეუძლებელია ჟურნალში დაწმენდილობა. აკადემიური

ჟურნალი თავის დღეში არ არის ჟურნალი. ის უფრო წვიზია, კრებული. ჩვენ კი ვგვსურდა—რომ ჩვენი ჟურნალი მუდამ ყოველიყო ჟურნალი, და მას ეტარებია ქართულ მკითხველის უტანად სურვილის თანდროლად თხოვის დამაქმავიფილებელი მასალა.

სწორედ ამიტომ იყო, რომ ჟურნალს ზოგჯერ და უფრო კარგად: ვადატქონდა თავის სურვზე ის ახალდ მოზოვაკებულად, ვერ გამოწოვეცივლი, ბუნდობლად მასალა, რომელსაც ვერ: „ლიტერატურული ხლამი“.

ეს სკირო იყო უფოოდ. სკირო იყო ჟურ. „თ. და ც.“-ს როგორც ქართულ ყოველგვარ პირველ სურვილების, ახალ სულის, ახალ გამოჩინების მათუწყებელს თავის ფურცლებზე ვადატანა ეს „ხლამი“, რომ ნათელი ყოფილიყო ჩვენი ლიტერატურის რაობა...

ქართულმა ლიტერატურულმა საზოგადოებამ უკვე გაიარა გამოიხილებლის მასა: მან იცის რას კითხულობს იგი. ბევრს ჰგონია, თითქმის ჩვენი ჟურნალი ძლიერ შორს სდგას მემარცხენეობისაგან. ეს არაა მართალი. ჩვენს ჟურნალს ჰქონდა სული მუდამ: მემარცხენე, დიდებულები. ახალი. ხალისიანი, ენერგიული საესე. ჩვენ მემარცხენეებისგან განსხვავებდით მხოლოდ: ფორმით. გზით. მისვლის საშუალებით.

ჩვენ ერთი და იგივეს ვეძებთ: ეს არის ხელოვნება, მაგრამ არა ისეთი, რომლის ვადებას ათეული წლები სკიროდება ხოლმე. არა. საკიროა: სუბუქი, ადვილი და ასატარი. სრულად საკირიელი არაა, რომ ჩვენ არ ვგავინტერესებს ხელოვნება სალონური კარიაქტილობის. ჩვენ გვინდა ხელოვნება მუდამ ხალხთან, მასთან მდგომი. ამიტომაა ჩვენი სტილი უფრო მდამბო და სადა.

და ეს იმიტომ, რომ საქართველოში 90% ისევე არა ინტელიგენტია. ჩვენ გვინდა ვემსახუროთ ჯერ ისევე არა ინტელიგენტებს, რომელთაც ვემდევ უნდა შექმნას საკუთარი კულტურა.

100% ინტელიგენტისათვის კი ჟურნალმა დასტოვა თვისი პირველი 10—15 წლის თანამშრომელი: კულტურული მშორლები. პოეტები.

ყველამ იცის მათი სახელები. და ყველა ისინი, რომელნიც შორს დანანდ დღეს ჩვენგან, ამ ჟურნალიდან გამოვიდნ. აქ დაიწყეს წერა.

დევ ისინი წავიდნ თავისი გზით. ეს სასიხარულოა ჩვენთვის. მაგრამ ნუ დაივიწყებდით ყველა მათ, რომ ისინი თავიდავედ პოეტები არ ყოფილან.

დასავარი და მართალია, რომ ყოველი მათგანი გუშინდელ ლექსს დღეს დახვს. ეს აუცილებელიცაა. შესაძლოა მათ მემდევ ვეაჩვენო სულ სხვანაირი სახე.

ჩვენ ვგავინტერესებს საზოგადოებანობა. ამიტომ საკიროა არსებობა ყოველნაირ ჟურნალს. მიციტე ნაეს გზა. დასავარი ჟურნალი ისეთი კი, რომ თეატრი მაინც იყოს, მუდმივი. —ამავე დროს მიეკით გზა სხვა ნიქსაც, რომელსაც არა აქვს მნი.

ქართულ კრიტიკულ საზოგადოების 90% ს უნდა ზომიერი, არა „ინტელიგენტური“ ლიტერატურა. ეს არაა საწყენი. უნდა გასაშინდეს, რომ ჟურნალი ვერ შექმნას ლიტერატურის, ამისისოდ საკიროა საგანგებო მუშაობა,

ეურნალისტიკა საქართველოში უკვე მაგარი თვის ფორმით მიიღო. ისე კი იგი განიცდის კრიზისს. არ არის მოლიანობა, სული, საჭიროა ახალი შინაარსის გამონახვა. ამ საერთო კრიზისს ურ. . თ. და ც. — აუ განიცდის, მაგრამ იგი მიიწვით მოდის ქართულ ლტერატურის მშენებლობაში ახალი ხალისით, განახლებული სულით, რომ კიდევ ბევრი რამ მოიტანოს ჩვენი ქვეყნის საკეთილდღეოთ.

ჩვენ ვფიქრობთ როგორც ამ 15 წლის განმავლობაში ქურნალი იყო ქართველი მკითხველის ერთადერთი სულიერი სიმშვენი, ისე ეხლაც და უფრო მეტად ის იქნება ქართული სახალხო და, უფრო, კულტურული ეურნალი. ის ალბად აღსდგება დაცემის შემდეგ. აი მუდამ აქეთ იქნება ჩვენი გეზი მიმართული, მაგრამ ახალის კულტურით და ახალის გემოვნებით.

0. გოგარათელი

ჰამლეტი ჩვენს სენაჲ

არა მარტო როგორც ტრადიცი, არამედ როგორც ლიტერატურული ნაწარმოები ჰამლეტი უდიდესი შემოქმედებაა. რა მხრივაც უნდა ვაზომოთ ის, გამოიტანთ ერთსა და იმავე დასკვნას: ჰამლეტი აღმაიანის განგნის უსაიკარი ნაყოფია. ყოველ სტიქიონში, ყოველ სიტყვაში აღსილდესი ცოდნა ცხოვრებისა, აღმაიანის ბუნებისა, სიბრძნე, სიმახლობე, უარისი სილამაზე. აქ გადალახულია ყოველგვარი სიმშველ, მიღწეულია ყოველგვარი შესაძლებლობა. ამიტომაც ჰამლეტი უკედღვი სავანეურია ლტერატურის საღაროში.

ამ ტრიომ — მარჯანიშვილმა, ახმეტელმა და გამრეკელმა შეასრულეს უდიდესი ეროვნული საქმე: ქართული თეატრი აიყვანეს ხელოვნების მწვერვალზე.

ჰამლეტი ისეთი ტრადიციანია, სადაც დიდი და პატარა როლი არ არსებობს: ყველა როლი დიდია იმ მნიშვნელობით, რომ მხოლოდ დიდი თამაში ყოველი როლის უწყობს ხელს მთავარი ფიგურის ღირსეულად გაშლას;

ამ მხრივ თამაში ბევრი ნაკლი აქვს. ეთნოგრაფიის შტებანა, იმერული მესაფლავე ჩემთვის სრულებით გაუგებარი და მიუღებელია.

ყოველი მიესა უნდა ითამაშებოდეს მხოლოდ იმ ენაზე, რომელზედაც არის დაწერილი. მართლა და სადაურია, როდესაც დანის პრინცი და მეფედღეოფალი ქართულად ლაპარაკობენ, მაგრამ ეს ისეთი აუცილებელი დარღვევაა ხელოვნებისა, რომელსაც არაფერი არ შამოეკვება.

მაგრამ ეს კიდევ იმას არ ნიშნავს, რომ შექსპირის გიგანტი იბრუნებოდ და კახელნად გადაეცაქციოთ. შექსპირის დროს იმერულ მესაფლავეს დინამი რა უნდა? სისუსტე ყველას ეტკობოდა, ზოგს ცოტა, ზოგს კი ერთბაშე ბევრი.

ჰამლეტის როლის მოთამაშემ უშანგი ჩხეიძემ დავეციდიკა, რომ მასში არის დიდი ნიჭი, დიდი ენერჯია, დიდი სეფარული საქმისა, დიდი შესაძლებლობა. მისი თამაში იყო მეტად მოფიქრებული და ამიტომაც შინაგანი ტანჯვა ჰამლეტისა მან კარგად გადაევიშალა. ალგაილავ იმ შეუღლებული იყო.

მაგრამ საერთოდ მისი ჰამლეტი ავადმყოფია, ნევრასტენიკი. ასეთი სახე ჰამლეტისა შეცდომით კი არ მოუცია მსახიობის, ასეთია მისი გაგება.

ასეთს გაგებას ბევრი იზიარებს, ბევრი გამოჩენილი მსახიობი და რეჟისორი ასე უყურებს ჰამლეტს. ეს არის ჰამლეტის გამარჯობება. შექსპირის ჰამლეტი კი გაცილებით უფრო რთული და ღრმა არის. მასში მთელი ეპოქაა, მთელი კულტურა. იმის პიროვნებაში საუკუნეების ლაპარაკობენ.

ყველი კულტურა მოცემულია ორესტში, ახალი ჰამლეტში. ჩემთვის ჰამლეტი არც ავადმყოფია, არც ნევრასტენიკი. — მისი სტრუქციონი ხსიათია მთელი გონებრივი მიმართულება, მთელი ეპოქის და მანახათბელი თვისება.

დიდი, მეტად დიდი ინტელექტი, უარისი კეთილშობილება და არისტოკრატიზმი, ზრმანიე ყოყმანი და სუსტე ნება, მახვილი, მკვეთრი, ბრწყინვალე მსჯელობა და უძლეულება მოქმედებაში, — აი ჰამლეტი. გამოსახვა ჰამლეტში მთელი ეპოქის უდიდეს სიმწნეს წარმოადგენს მსახიობისათვის. ეს სიმწნე ვერ გადასცა უშანგი ჩხეიძემ, მას მხოლოდ გვერდი აუხვიდა.

საუცხოეო იყო მეფე — ვასამე. ბევრს მისი გარნი არ მოსწონს. გარნი კი სწორეთ ჩინებულია, რადგანაც ზედ აღბეჭდილია დევნებულო მეთვის მთელი ბუნება, მისი თამაში დაკვირებულად, ფორხიბი, ვახშიბოლია.

გოკირიძე სკამობდ ვერ ჩასწვდა ჰოლონიუსის ბუნებას და ამიტომ ეს ციბერი და თაშქილი, ხოლო ყოველთვის კეიანიე კაცი მსახიობის თამაშში მკროთალი გამოვიდა.

ოველიანს როლში ვერეკო ანჯაფარიძე შეუღარებელი იყო. შემოღლი ოველიანს განსახიბრებამ მან მოეცვა უდიდესი მიღწევა თავისი მიმოქით, თავისი გულით, თავისი გამოთქმით და ინტონაციით.

ერეკო დიდი, დიდი მსახიობი, დიდი ხელოვანი. წარმოადგენის შემდეგ მარტო მკაყოფობას კი არა ვარძნობთ, არამედ სიამაყეს და გიკაუდებთ რწმენა ჩვენი მომავლისა.

ჰამლეტი მთელი ეპოქაა, მთელი კულტურა. დანის სედიანი პრინცის სახით აქ მოცემულია ვასოკარის ინტელიკით მთელი ევროპა რამდენიმე საუკუნის მანძილზე. შექსპირი ჰამლეტში მარტო შემოქმედი კი არ არის, ის არის წინასწარმეტყველი, რომელიც საუკუნოვებს გადალახანებს და ვეაძლეეს უტურკო სურათის დღევანდელი ევროპის ინტელეგენციას: სიბრძნე და დიდი ვახეთარება და ერთის მხრივ, ხასიათის დაუძლეულება და დეკადანსი მეორეს მხრივ.

ამიტომაც ჰამლეტის დადგმა — განსაკუთრებით ჩვენს დროში — მეტის მეტად ძნელ საქმეს წარმოადგენს: ვადასლახავია არა ერთი და ორი, არამედ მრავალი სიმწნელე. არის კიდევ ერთი სიმწნელე, თანამედროვე მყურებელი. ჩვენი დრო კი არ მამდინარობს მღრთვ, როგორც შექსპირის დროს, როდესაც აღმაიანა არ იცოდა, როგორ მოეკლა დრო.

ჩვენი დრო მიჰქრის ჰაეროპლანებით და რადიოთი; ჩვენი ჰონდრა პატარა ბურთად ვაიძიცა, ჩვენი სიკოცხლე ერთ წამად. თანამედროვე აღმაიანე დატვირთული ფიგურის, საქმით, საზოგადოებრივ, მიწერაფებით. შექსპირის ტრადიციისათვის მას აღარა სცალია. როგორ ვინდით ვაწეროთ ის თეატრში ოთხი-ხუთი საათი, როდესაც მას, სრულდებით არა აქვს დრო და დიდის გაჭირვებით ვაიმეტებს ერთ საათს მხოლოდ იმ პირობით, რომ ამ ერთ საათში მას ყოველისფერი მისცეთ, ყოველივე აჩვენეთ. მართალიყო ამბოკა, აფრიკა, ვაამხიარულით და დროზედ გაუშვავთ სანოსი!

მეტად ვამბედავი უნდა იყოს რეჟისორი, მეტათ მტკიცეთ უნდა იყოს ის დაყრდნობილი საკუთარ ძალიონებზე, რომ ასეთს პირობებში ჰამლეტის დადგმა ვადასწყვიტოს. მარჯანიშვილმა დაიქადა: ჰამლეტს დავდგავაო. მაგრამ შეგონი ვანა მას, ვაემერობია ფილიდონის სიტყვები, „მალე შეწყვედეს ჭაღისსაო?“

გულის ძვრით მოველოდ ფარდის ახდის, რადგანაც ვმხოზობი: ჩვენი თეატრი არ დაცემულიყო.

მერე რა ვიხილვ? ვასოკარი სანახაობა: ჩვენი თეატრის ამაღლება და როგორი ამაღლება? როგორი ინიეითი ჩვენი კი არა, საზოგადოეთ თეატრის ისტორიაში. თამაშად შემობოლი ვთქვა, რომ მარჯანიშვილმა ვადაცალია ჩვენი თეატრის ხელოვნების უმაღლეს მწვერვალებს და ქართული სცენა ვადაგაქცია მსოფლიო სცენად. თვისი ფორმით ჰამლეტის დადგმა არის სრულდებით ახალი, ახალი მიზნანცენები, ახალი ფერდენები, ახალი საერთოდი მთელი ფორმის ვაგება და გამოსახვა, ფერებში მოცემულია მთელი შინაარსი სურათისა და აქ ვანიცეფრებაში მოჰყავს მყურებელი ერთის მხრივ დიდ მხატვარს. პირველია კოტე მარჯანიშვილი, მეორე არ. ვამრეკელი. ახალ ფორმას დადგმისას მიღმარ შინაარსის აღწეეს ახალი ვაგება ჰამლეტისა. სამი საუკუნის წარსულიდან ჰამლეტი ვამოკარანიოა ჩვენს თანამედროვეობაში, დაახლოებულია ჩვენთან და ჩვენს თქმის საკუთარ გულის სურათსა და მწუნეს ვაძენით.

127

ახი ლანდი

(ნაწყვეტი)

ერთ დღის ამირანის მამა დავითი მოვიდა და სოფლის უთხრა:

— შეილო, მე სალამომდე აქ ექნებები. შენც ტუსალიცოთ ჩაქეტოლხარ. წადი, გაიარე, დედ-მამა ნახე.

სოფლის გაუხარდა. შეილო წაიყვანა და წავიდა. ნასალიცის დაბრუნდა. შინ არაფერი არ დასხვდა, არც დავითი, არც ამირანი. მოსამსახურემ დაბრუნდითი კონვერტი მიწაოლა. ცხაცხებით ვახსნა და წაიკითხა:

„ჩემო თვალის სინათლემ! ჩემო ერთავ! ჩემო ტურთ-თავ! ჩემო უღარიბელო მარგალიტო! მე მივიღივარ. ან მოგვცემ, ან მოგვრები. შენ შენს თავს უშველე. სიცოცხლე გეძრ წინ გივცე. გათხროდი. გაბედნიერდი და საშუალოდ დაივიწყე ის ადამიანი, რომელმაც კაბუტკი სიცოცხლე მოგიწაშლა და კინაღამ საფუძვამდე მიგიყვანა. თუ გული დასძლიო, მაპატიე, ჩემნი გაყვის საქმე ვეიქოს ბოღრიანშვილს აქვს მინდობილი. ფულსაც გიტოვებ, უჯრასი ჩავდე. შენც იცი, რომ სოსო ჩემი შეილო არ არის. ამიტომ გვარის ნამდვილმა მამამ ან სხვა ვინმემ უნდა მისცეს. მისი მონათლვა არ მინდოდა. მიზეზი ცხადია. იმიტომ მივიპარეები, რომ შენს ტანჯვას ვერ გავუძლებ. ესე მიბძრძანეს ექიმმა და მამამ. მამა თავით მადლია და მარქარეს. ნუ მეტყვ. შევიღობით, სამუდამოდ! მაინც მუდამ“

შენი ამირანი“

სოფიო გასროლილ ქვასავით გაევიდა სამზარეულოში: — რა იქნა?.. საით წავიდნენ?.. როდის წავიდნენ? მოსამსახურემ არაფერი არ იცის. საინი გავიდნენ და ეტლით წავიდნენ.

— მესამე ვინ იყო?

— ვიღაც ახალგაზრდა, არ ვიციან.

სოფიო უჯრას ცეცა. იქნება იყოს რამე ნიშანი. უჯრასში მისწვდის ბეჭედი და ფული,—ბევრი ოქროს ფული და თვალ-მარგალიტი. მეტი არაფერი.

„პარანაბდებო! სახიზრობებო! ქურდებო!“

რა ოხრად უნდა სოფიოს თქვენი ფულები? ამირანი დაუბრუნეთ. ამირანი! მართალია! ნუნულია, გივია, ცვედანი, მაგრამ მაინც სოფიოს ქმარია, სოფიოს! თუ მომავალია, ისე სოფიოს მკვლეზე მოკვდეს. ისევე დამარხავს და მიწასაც მიიყრის. პოი, სამაგლებო, ავაზაკებო, ქურდებო!

ფული და განძეულობა ხელის პარკში ჩაიყარა და კიბეზე დაეშვა.

„დავითს ეკონდინება. ვითქმეიენებ.“

და ეტლი ორთაქალისკენ გააქანა.

დავითი ბალში ხეხილსა სხლავს, ვაპარავ უწოდდა, მაგრამ ვერ მოახერხა. სოფიო ნადიროვით მივპარდა, რომელსაც ბოკერი წწართვის.

— ამირანი! სად არის?

— წავიდა. — მორცხვად ბურტყუნებს მოხუცი.

— სად? სად წავიდა?

— იქ, უცხოეთში. მოსარჩენად წავიდა.

— მე? მე რას მივგრებით?

დავითმა სხანარად გაიკო სოფიოს ამინაკენცის: — შენა? შენ რა გიშავს. აი შეხედე. გუშინ ამოდეს სახლკარისა და ბაღ-მოსტანის პატრონი ვიყავი, დღეს კი ჩემივე მამულში სხვისი მოკვარევი ვარ. ფული ზოგი ამირანს გავატანე, ზოგიც შენ დაგირთოვით. თუ არ გეყავს... — ფული, ფული! შეაწყვეტინა ამირანის ნაცოლორბა, — რა ოხრად მინდა თქვენი ფული! ოჸ შენი ფული. აი, აილე... წაიღე... დაიჭი... დაიჭიერე.

— და გაცივებულ მოხუცს კარისა და თვალმარგალიტს ხელემში სწრიდა და უბეში უყრიდა.

— ქალღმერთი ფული არ ფსავსო, ამიტომ ოქროს გიყვიდე. — მაინც თავისსა გაიძახოდა მოხუცი.

— ქმარი წამართვი და ფულით მჭრთავებ, განა! არ მინდა შენი ფული, არა! ქმარი დამიბრუნე მეტეი, ქმარი!

— ამირანი წავიდა. იმეორებს მებაღე.

— მიიხარი, სად წავიდა, სად?

— აქი ვითხარი; უცხოეთში წავიდა მეტეი.

— მერმე, მარტო როგორ გაუშვი ავადმყოფი?

— აქი ვაგაყოლე. მორჩადა და დაბრუნდებია.

— რომ მორჩეს კიდევაც, სოფიოს რაო? რად მიიფიქრეთ ვაყარა? რისთვის დაამორეთ ცოლ-ქმარი? რად დაობლიე ბავშვი?

ბავშვის გახსენებზე დავითი აიზღარბა.

— ბავშვს მამაც აქა ჰყავს და დედაც, მოუარეთ და შეინახეთ.

სოფიო უცებ მოტყდა და მოილოუნა. მამ ამასაც სკოდინა სოსოს ვინაობა! ამასაც ვაუღვია სოფიოს სირცხვილი! ხნას ევლარ იღებს ნაცოლორბი. პირი შავი აქვს და სახელი უწმინდური. მამ უნდა გაჩუმდეს, საშუალოდ უნდა გაჩუმდეს, პირზე კლიტე დაიღოს, დარდი ჩაიხვიოს და გულის ნაწილიც გულშივე ჩაივლონ. სხვა აღარაფერი დაჩაჩინა ვაპარულ ამირანის ნაცოლორბს. მამ უნდა თავის ბრებს გაჰყვება.

— ბედობით და ძეგავით მოღის უკვე ქვრივი სოფიო. ორივე ხელი პირისახეზე აქვს აფარებული. მხრები არ ემორჩილებინა და ხტუნაობენ. ევლარც ფეხები მოაქვს. იქვე მორი ჰვდია. ისე ჩამოჯდა, თითქო იმ მორს მოედო. ჩამოჯდა და გულს შეება მისკა.

— მზე უკვე ჩასული იყო, სახლში ორი დაბრუნდა. ბინდ-ბინდში სპირილინი ძლივს იცოდა. კრეჭულში მგელ-კაცისავით მიკუჭული იყო. აღზად თავისი ხვედრისთვის მისულყო. ესე მოძუნებულეს შავიარა აფთარიც, რა-ცა სადმე უპატრონო ლუმს მიავნებს.

— სოფიოც უპატრონობა. დაიბოღდა და დაქვრივდა. დედ-მამას ევლარ დენებანდა, შეილის აუფი აღზად იმანთაც გაიავს, ხეალ-ზეგ გაივებენ. ორი დაჰა ჰყავს,—ორივე სხვადას გათხოვილი. ძმაც ჰყავს. ვეჭიროა და ოჯახის პატრონი. ესენიც გაივებენ, აქ იქნება გაივებს კიდევაც. ფულიც აღარ აქვს თავმუნებულ დედაკაცს. რაც ამირანმა დაეუტოვრა, სოფიომ წელან მამამთილს მიიყარა. იცის სოფიომ მხსნელი გზა, იცის! მაგრამ... სოსომ უკვე გაიღვიდა და სტირის. დედა ძუძუს აძლევს, გულში ეხუტება და ღონილიან თავს თბილი ცრემლით უსეილებს, გაუგებარს დაჰბუტბუტებს.

სპირილინი კი მვირე ოთანში უზნაბარივით დაუნძულებს და თავისას ელვლება, მერმე შემოიპარა, სოფიოს გვერდით ჩაქუტდა, და ხელების ფშენებით ისე აბუტბუტდა თითქო შეგირდებს უშულოდ გაკვეთილ აძლევდესო:

მოსამსახურემ მიიხრა... ავი დლე დავიღვა მაგრამ... მაგრამ სოფიომ, რა თქმა უნდა, გული არ უნდა გაიტეხოს.

— ჰერას შივან ვამგებოდა ის უნდა ვით ქვრივიარას.

ისიც უნდა იციოდეს, რომ სოფიო უპატრონი არ არის. პატარა დედაკაცს მეგობარი ჰყავს, გულითაც და გამტარნი მეგობარი,—სპირილინი ორნველი. თუ ქალს ვაუტკირდა, სპირილინი გაიხსენოს და მიხედოს. ისიც სოფიოს ჰერის ფულში შეეგებება და კამეჩივით ვაძაწევს. მამ ნუ ინიავლებს, სოფიო ქალო. დაშვიდდი და მოსასაზრე არც სოსოა ობოლი.

— მამობას მე ვაუწყე; „ოლინდაც, ოლინდაც!“ ფექრობს სოფიო და ეშინიან, რომ სპირილინი თავისი მამობა ხმა-მალდა არ დაინიღოს.

— სულ ერთია, სოსოს მამა „ის“ არ იყო. — მაინც წამოაყრბანტაო მიწის მგებელი.

სოფიო შედრკა და აიღოწყა:

— ხნა, კონტრი! ეგ ამაზევი აღარ ვამახსენო!

— კარგი ქალი, კარგი. დამშვიდდი. მე მხოლოდ იმის თქმა მინდოდა, რომ მგე ბავშვის გვერდით მეც შეკუთვნის პატარა ადგილი. მეტი არაფერი.

მეგრე შეუჩნდა და თავი მოაბეზრა: უნდა გავიართოთ. გავროლოდები და დამშვიდდებო.

— შენს დღემს ჩავარდნილ დელაკაცისათვის ძალიან სასარგებლოა სიმშვიდე.

სოფიო დიდ ხანს უარობდა. მერმე დასთანხმდა და ტანთ ჩაიცვა.

სანამ სოფიო ემზადებოდა, სპირიტონი ამირანის დავალებულ ოთახში შევიდა. მძიმე სუნის იღვა. ოთახი აქო-თებული იყო. კედელზე „მელოპოლია“ ეკიდა, რომელსაც სპირიტონის ხელით წარწერილი ჰქონდა: „ანუ გულის ნაფიქრი“. ექიმმა ის სურათი ფრთხილად ჩამოსხნა, დასკმუნა და ვებეში ჩაიღო.

ერთი საათის შემდეგ დაბრუნდნენ. სოფიომ მეტი ვერ გასძლო. კარებთან სპირიტონის ხელი გაუწოდა.

— მშვიდობით იყავით, სპირიტონ.

ემირიდა ამირანის ადგილი არ მოითხოვსო. კარგად მოხდა

— დამე მშვიდობისა, ჩემო კარგო. გული დაიმშვიდე და არხინად დაიძინე. ხვალ კიდევ გნახავ.

მიმბეზნი და თავდაცვილი კაცია სპირიტონი.

შეეს დღე მისდევდა და კვირის კვირა. სპირიტონი ისე მუშავდა სოფიოს ოთახს, როგორც საკუთარ სახლს.

— ეს ბინა სჯობია ჩემს ბინას, —უთხრა ერთხელ.

ესე იგი მეც დავსახლებდით.

მარტოვნა დელაკაცეც ნელ-ნელა შეეჩვია. თვითონაც გაუშინაურდა. ფრთხილად ნადრევსაც მოითხოვდა. მაგრამ სოფიო მიუყარებელი გამოიღვა: მანძილი არ შეუმოკლა და თავის ოთახშიც მხოლოდ მაშინ შეუმოკლა, როდესაც რბინიძის მაგიერ ზონგვისის გვარი ჩაიცვა.

მეგრე ლაავბია ექიმი უნდა ვაყვებოდე.

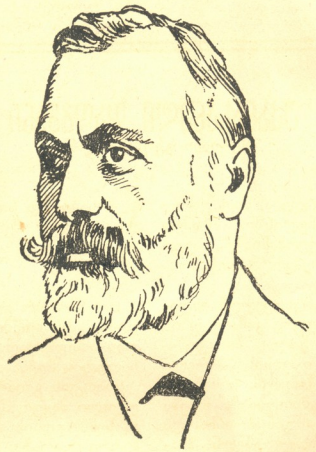
და კვლავ წინაშედ სქელ წიგნებს დაუბრუნდა.

ი. ანიკთაძე

სოფრომ გვლოგლიძე

გიორგობისთვის 30 გარდაიცვალა, ხოლო ქრისტეშობისთვის 6-ს მადლოდებოდა სამშობლომ დიდების პანთეონში დაკრძალა თითქმის 55 წ. ნამოღვაწევი სოფრომ გვლოგლიძე (დაიბ. 1851 წ. მკთ. 20, ს. დირბს. ქართლში, სწავლა დაამთავრა გორაკსა და ტფ. სასულ. სემინარიაში.)

სოფრომი იყო ერთი პირველი წვერთავანი იმ მცირე ჯგუფისა, რომელმაც ვასული საუკუნის 70-80 წ. წ., რუსის საერო და სასულიერო მთავრობის მძაფრ პატრონობის დროს, ჩვენი ერის საღათის ძილ-ქუშობის ხანაში, პანიალის აღთქმა დასდო მშობელი ერისა და, განსაკუთრებით, მშრომელი ხალხის სამხატურისა და ეს აღთქმა სამარის კარამდე შეუღწეველად მოიტანა.

(1851—1925)

სასულ. სემინარიაში კურსის დამთავრებისთანავე სოფრომი მისწვრებლად გამწესდა ქართლს (გორ.) და პირველი დღიდანვე აქ ქართული ენის სწავლების საქმეს მიაქცია მთავარი ყურადღება, რომელიც იმ ხანად აბუჩად იყო აღებული. ამავე დროს ხელი მიჰყო დაბა სოფლად წარმოდგენების მართვას, წერების მოწყობას, ნებადართული წიგნების თარგმნასა და ხალხში მიმოყვანას, ხალხმწიფრ (ნაროდნიკულ) იდეათა გავრცელებას, რის გამოც ორ გზის ციხეშიც ამოკაფიანებს თავი. ამასწვრივ ასპარეზზე სემინარიაში ყოფნის დროსვე გამოვიდა პირველი მისი ნაშრომი იყო „ორღანული ქალი“-ს თარგმანი, მეორე — კომუნარის როსელი, „დღიური“-სიკვდილით დასასჯელი უქანსკენი დღენი“ („ნაიათი“ 1872 წ. № 2). ამის შემდეგ სიკვდილის კარამდე თითქმის ყველა ქართულ ჟურნალ-გაზეთში თანამშრომლობდა. სწერდა: მოთხრობებს, განსაკუთრებით გვგებთ ცხოვრებიდან, საყმაწვილო ამბებს, წერილებს — საზოგადოებრივ ქირ-ვარამის შესახებ, სცენებს, მოგონებებს და სხ. ენა ჰქონდა დახვეწილი, ღმინდა ქართული. დაწერილი აქვს ასზე მეტი ნაწარმოები, თითო-ორილი წიგნაც გარდა, ყველა ჟურნალ-გაზეთებშიც. საყურადღებოა „ღამის მებრე ცეცქ“ (ალკე), „დღიური ბიძიათამასი“, („ივერ.“), წარსუ-

ლიდან“ („მოამბე“ 1899-1902 წ.), „ივერ“-ზე ჰაქარა“ — განმანათლებლები ემირიანიდან (პეისად ვადაკეთებული) და მრ. სხ. მისი ფსევდონიმები: ჰაქარიამე, წაკალი, ცაქკია, ია ერამე და სხ. ერთხანად რედაქტორობდა „ჩვენი დროები“-ს, „თემს“, აგრძელებს „ივერია“-ში ხელმძღვანელობდა კვირეულ ეფორისტულ ფელეტონებს. უქანსკენლ ხანს ჩვენი ჟურნალში თანამშრომლობდა: აქ დააწყო მისი „ჩემი თავგადასავალი“.

როგორც მწერალი — იყო მოუღრღბელი დიდიანი, პროგრესული — გლეხკაცობის მდგრადი მხატვარი და მის მხატვრობა უკავრებ გამკრები, როგორც ადამიანი — თავიხანი, გულკეთილი, როგორც მოქალაქე — მამულისეული — სამშობლო ქვეყნისა და, უმეტეს მშრომელი ხალხის უხადო მიყვარული. მიუხედავად ნივთიერი ხელმოკლეობისა თვისი რწმენისთვის არ უღალატნია და მუდამ თავისუფლად სამშობლოს მიერეცი იყო. ნიკან ქსარახოსის მკვლელობაში მასხედაც მიტანეს ეჭვი და დენა დაუწყეს.

ბეიერ მისი ნამოწაფარი ამუშვენდა და დღესაც ამუშენს ჩვეს მწერლობასა და საზოგადო აპარეზს.

მისი 50 წ. მოღვაწეობის ოებლამ ამ ორიოდ წლის წინად უნდა ვაღვახანათ, მაგრამ ეს ვერ მოხერხდა: ისე ჩაესენა სამარე, რომ მაღლობა არ მოუშენია. ახლამინც მოვიხადით ჩვენი ვალი: მისი მხატვრობა და პუბლიკის-ტური წერილები დღესაც დიდს სამსურს გაუწევს ჩვეს მოზარდ თაობას, — თითქმის ყველა ის რევიოლუციონერი სულითა გავლენითელი. ამ ნაწარმოებთა რამდენიმე ტომი უნდა გამოიტყეს (სულ თუ არა, რჩეული საინიც) და ეს ექნება ჩვენი მადლობა, მათთან სოფრომის შესაფერი მეგლი.

ს. მაგლობლიშვილის დაკრძალვა

6 დეკემბერს ხელგანთა სასახლეში აუარებელმა საზოგადოებამ მოიყარა თავი. აქ იყვნენ თითქმის ყველა ჩვენი მწერლები, მოღვაწენი, კულტ. ორგ. წარმომადგენელი, მუშები ახალგაზრდა და სხ.

სამე პან. გახსნა 1 ს. მცოვან მწერლის გ. ბარბოვის სიტყვით გან. კომ. და მო. სახ. საბჭოს სახელით ი. გვეგვანიშვილმა, ხელეგნულმ. კავ. სახელით ს. ქორიძემ, ქართ. მწერალ ქალთა წარმომადგენელმა, სამარეზე: თ. საბოიამ, მწერალთა კავშ. სახელით ობოლმა მუშამ. ჟურნალ „თეატრი და ცხოვრება“-ს სახელით მ. იმედაშვილმა მუშების სახელით გ. შინატყემელმა, ვ. კერავლიძემ, ვაჭარვილმა ვ. ყიფიანმა.

ყოი მრავალი გვირგვინები, დიკრობა და დიდების პანთეონში

ქ. დაწერილი იმ ბლოკიდან — დახასიათება იმ. „თეატრი და ცხოვრება“ 19 6. №

125

0. გარიზაზვილი

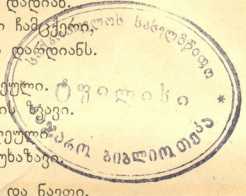
წერილები გომთლუი

IV

ბორიო. ტეხვრა. თოვლის ნაშეკრი
ზღვის ჩიტებივით ცაში დადანი.
ლაშქე! თვალგზი ნულარ ჩამეჭკობა.
ვერ გამითოშავ ლექსებს დაძლიანს.

მზეო! გამითბე ხმა მოვლელი.
საღლაც ჩამოწვა ყინულის ზევი.
მზეო! ლექსების ეს გოგოვლელი
დამრჩა ფუტკრებით მოუხაზავი.

სულში ჩამისხი ცეცხლი და ნავთი,
ხმა ჩამაწვეთე ტკბილ იაენანად;
მზეო! გამომყე, ვით არგონატი,
ლაშა მელეფს წამოსაყვანად.

თამარ გოგოლაშვილი

ჩვენი ჟურნალის თანამშრომელი, გერმანიაში. ასული ქართული სცენის დაუფიქვარ მსახიობის ს. სვიმონიძის ვიღრე სახლგარეგარეთ წაგიღობა მუშაობდა ჩვენს სცენაზე, როგორც ნიჭიერი მსახიობი. ამ უამარ მუშაობს მეტად დიდ შრომაზე ქალთა საკითხების გარშემო.

თამარ გოგოლაშვილი

შპანასწელი დღგგანი

(წერილი გერმანიიდან)

ბერნარდ შოუსადმი, რაც უფრო ხუცდება, მით უფრო იზრდება ინტერესი და არა მარტო ინგლისში, არამედ მთელს ევროპაში და განსაკუთრებით გერმანიაში. აგერ რამდენიმე წელსაა მისი პიესები რეპერტუარის მთავარ ძარღვად გამძვარა.

მიმდინარე სეზონში მისდამი უფრო ვაცხოველდა ინტერესი და „წმიდა იოჰანას“ ტრიუმფალურ გამარჯვების შემდეგ არა ნაკლები გამარჯვება ხვდა წილად მის კომედიას: „გმირობი“. ბერნარდ შოუ აქაც თავისი მეტოქე სატრიოთი ევლინება მაყურებელს და საშინელოს ირონიით სწვას მილიტარიზმის პიზნოსს და „გმირობას“. პიესა შეუწყვეტელ სიცილს იწვევს, მარა არა ვანცხრომის და ყმაყოფილების სიცილს, არამედ გამანადღურებელს, შხამით და ვეგლით სავსეს, რაც ასე უცნაურად ეხერხება ავტორს. პიესაში აღებულია ბუნებრივით ომის ერთი ეპიზოდი. ბულგარეთის მიაორის ქალიშვილი ყალბის ექსტაზით სავსე დაპარაკობს თავისი ქვეყნის რაინდობაზე — ომის გმირებზე, რომელნიც ძლიერ მეტრს უშინარდ ეკვეთებოან; მისი დღდაც ამავე ყალბის ტონებით გაიძახის „კავალერიის შეტაკებაზე“, „არტორიის ცეცხლის ფრქვევაზე“ და „ომის შეწყვეტებაზე“. მაგრამ მოაირადპირის ბანაკიდან ომის საშინელებით დაფრთხალი, დალოლო ოფიცერი, რომელიც შემთხვევით ლაშქში ამ ბინას მოადგება და მტრებს ემალბა, საშინელოს სიცხადით ანადღურებს ამ „რაინდობა“-ს ილუზიების. ეს არის შვეიცარიული, რომელიც შემთხვევით მოჰყვა მტრის ვარაზში.

და აი, ბერნარდ შოუ იწყებს ამ შვეიცარიელის ენით ომის „კრიტიკას“. ის სასაკლოტონებში ასწერს ყოველ „გმირულ“ თავგანწირვას, ყოველ შეტევას მეტრეს, როცა თითოეული „გმირი“ სიღალა როგორმე უკან ჩამორჩის... ყოველ „მეომარ“-ს სხნაა, როგორმე თვისი სიცილცხელ დადარჩინოს და „გამარჯვებულს“ სახელიც მოიხვეცოს...

ეს საშინელი პროზა სინამდვილისა სულ უბნებს დაეთრებს ომის იდეოლოგიაში აღზრდილ ქალს რაინს, რომლის საქმროც ერთ-ერთი „გმირია“ პრძოლის ველზე გაჭრილი. იგი ებრძვის თავის ბუნებით ამ ომის „გამასახარებლს“; მაგრამ ბერნარდ შოუს სარკაზმით და ირონიით სავსე ლოლიკა მას მწარედ აპარაკებს და ისიც თავის „გმირზე“ ხელს იღებს და ამ შვეიცარიელს შეიყვარებს.

არსებითად სიუჟეტი მდიდარი არაა, მაგრამ ომის კრიტიკა ისეთი მჭერლის მახვილით ავლეს ხაზს ამ პიესას, რომ ინტერესი ულარეს წერტილამდე აღწევს.

II

თუ როგორ გულცივად ეკიდებიან დღეს სცენაზე სენსაციას, ამას მოწმობს ბერილინა და მერე ჰამბურგში დილის ამბით დადგმულ ინგლისელ მეორე მწერლის გალსკორტის პიესას: „ჟღრანი ტყე“.

თითქოს გაიარა იმ შუა ეპოქამ, როცა გრძნობა-მოლოლი მაყურებელი სცენიდან დიდ ეფექტებს ითხოვდა. ამ სენსაციებით მოწყენა გამოჩნდა ამ დრამის დადგმის მეორე კვირაზე; მაშინ, როდესაც აქ პიესები 3—4 თვე სცენაზე განუწყვეტლივ მიდის, ჩვენ ვისხედით თითქმის ცარიელ თეატრში, რაც ასე ძვირად ხდება აქ.

„ჟღრანი ტყე“ ჩვენთვის, რომელთაც ამდენს გეასწავლიან ვახეობიდან, ყრილობებიდან, თეატრიდან დღევანდელ სოციალურ უკუღმართობაზე, ახალს არაფერს იძლევა თავისი შინაარსით. ინგლისელი ფინანსისტი ჰეზანის ექსპედიციის აფრიკის მიუვალ ადგილებში, საცა ვეფხვებიან და გორილებთან პირველყოფილ კულტურის ადამიანებს (შავკანიანებს) აქეთ მარტო ბინადრობა.

უფრო სამხრეთით იწყება ჟღრანი ტყე, რომლის იქით ვილაცას შემოწმებულის ცნობით მრავალი ოქრო-ბრილიანტის მადანია. და აი, იზოგბა თვალწინ, მართლაც ვასაკარის ტუნჯით, უცნაურის ფერებით და დეკორაციებით შემკული ცხოვრება „ჟღრან ტყისა“... მოგზაური გზა ებნევათ, მარამ მათ უკან დაბრუნება აღარ შეუძლიათ და ერთის გარდა, რომელიც ავადმყოფობის გამო აძრეველ დაახწევს თავს განსაცდელს, ყველანი იღუპებიან ამ უღანძობში.

ექსპედიციის მომწყობი ფინანსისტი არ უშინდება ამ ამაზას. ის აღრევე, ვიღრე ეს ცნობა ლონდონის ბირკას მოედნებოლებს, მის მიერ მოსყიდულ პორტუგალიის სააგენტოს დახმარებით ავრცილებს ხმებს, რომ ექსპედიციამ მიზანს მიაღწია და მადანს მიაგნო.

ეს ცნობა დიდ ციებ-ცხებულებას იწვევს ბირკაზე და ამ საზოგადოების ქალღმრები ერთი ათად იწყვენ. ფინანსისტი ამ ოპერაციით აფარებულ ფულს იგებს და მასზე იქვის მომტანს კი საშუალება არა აქვს მისი ვასაწვევლით.

ქართულ საოპერო სტუდიაში მონაწილეები, დაწყებული გუნდიდან ორკესტრში მონაწილეებამდე. ეს დღე იქნება ხეიმი ერის სულიერად აღორძინებისა, ამ დღეს უნდა დაგვატრონოს უცხო ხელოვნების ნატამლობას ღირსეული მემკვიდრე; ამ ისტორიულ მომენტის სიდიადე უნდა აორკეტიბდეს სტუდიელების ენერჯისა, მათ უნდა მოჰქონდეთ თავი და ამაყობდნენ, რომ ისტორიამ მათ არგუნა როლი იმ გარღვეული კედლის ამოშენებისა, რომელიც ამათლებს იმ წრეს, რაშიაც ბრუნდებიან ორი უდიდესი ღრძი პროგრესისა—მეცნიერებისა და ხელოვნებისა.

დღეს, მხადების პროცესშიც კი, სტუდიის წევრებთან არიან ყველა, დაწყებული ქართველი ერის ხელოსალების წრიდან ამ სტრუქტურების დამწერ პატარა მოქალაქემდე. ქართველი მშრომელი ხალხი და საზოგადოება ამ მომენტის განცდას მოეცის და, გვიხდა ვიფიქროთ, რომ ახალგაზრდა ქართველი მომლოცვეთა ოჯახობაც პირნათლად შეასრულეს ისტორიის წინაშე მოვალეობას და მით გაამართლეს ქართველი ერისა და საზოგადოების იმედებსაც.

აპიუს პელი

ბავში სამრეკლო

ვაცხადებ სამრეკლოდან:
 მე ვეძებ ბავშებს
 რომ დაეინახო ახალი ქვეყანა.
 ჩემს დედას აქ ერთ ღრის უყვარდა გავლა და ვრიგალი:
 ზარების. ქუხილის. სიბავშის.
 ზარები აქ ერთ ღრის ეძებდენ ქალწულებს, ეძებდენ გრიგალებს.
 და იქ ჩემს სოფელში მიჰქონდათ სიმშვიდე მკაღიან გლეხისთვის, რომელიც ლოკულობს ადრიაზ დღეების მორჩენას. დაკარგვას.
 იქ ერთღრის გლეხები იძახდენ მუშური ხალისით სიმღერას.
 იქ ხნადენ. თესვადენ.
 იქ სურდათ სიმშვიდე ათასი სულისთვის. ათასი გლეხისთვის:
 და ფიქრი: გათენების!!!
 მე ვეძებ ბავშებს.
 მე ვკვირ სამრეკლოდან:
 ათასი ძელებსთვის. ათასი ბავშისთვის:
 აქ დედა ჩემი დადიოდა. ანთებდა სანთლებს.
 აქ დედა ჩემი დადიოდა ერთხელ როგორც ქალწული მღვდი.
 აქ ის ხედავდა ბავშებს და ზარებს, რომელნიც უძახდენ გლეხებს ყანსიკაც.
 აქ ერთხელ ფიქრი რალაც დამძიმდა. დაიწყა წვიმა უამრავ თვალების....
 და ვეძებ ბავშებს.

მე ვიღებ მოშორებთ
 იქ, საცა უფრო ვერ მომწვდება დედის ცივი ძელების მულმივი გატროლევა. მულმივი ქეთინი.
 იქ, საცა დედა ჩემი დადიოდა ერთხელ როგორც ქალწული მღვდი.
 (მე იქ ვარ უსული და უენო.)
 მე იქ ვარ კენესა და ოხვრა.)
 ატირდა ჩემი პროფილი.
 და სალაღ ლამით მიმიღ სვეტებად დაადინა თოვლი ჩემ მღუმარებამ ჩემს სიცილს, უყვი მთების იქით ვადარეკოს.

მე ვიღებ ისევ ასე.
 სამრეკლო მღეროდა დალაშების მელოდიას.
 იქ დედი ჩემის საფლავის ახლოს.
 იქ ასე მოსჩანდა ამაზევი ორი ძის:
 „ზარები!!! ზარები!!! ზარები!!!
 „ბავში სამრეკლოსთან.
 „ბავში ზარებზე მტირალი....“
 და ბავშის ცისფერი თვლები აღმაცერად:
 აღმოსაველეთიდან. დასაველეთისაკენ.
 სამრეკლო ისევ მღეროდა დალაშების მელოდიას.
 იქ ისევ ისმოდა გრავინვა უამრავ ძელების.
 და ფიქრი იძახდა: გათენება!!!
 იქ დედი ჩემის საფლავის ახლოს.
 და მაინც:
 მე ვეძებ ბავშებს:
 ბავშებო!!! ბავშებო!!! ბავშებო!!!

ბაჩანა

სასაფლაოზე

(ჩემს პატარა სკლის ვულქანის ხსოვნას)

თუ ვიხილავთ, ნეტავი მკვდრები არ დაიშლიოდნენ და სავლადიამ დრო და დრო ისევეც აიშლებოდენ.
 მთა-ბარი იმეებითა ისევეც მოირთვებოდეს და იმით ხმებით ქვეყანა ისევეც აიკეზოდეს.
 თორემ რა აშშლის საწყლებსა! ღრის გაჰყენენ სამუღაძოდ!
 წუთია წუთისოფელი, არა გვაქვს გაუთავოდა.
 გულიდამ მომწყადა ყვაილი და მიეზარა მიწასა!
 დაეკარგე სამუღაძოდა, ველარა ენახამ იმასა!
 ტიალი წუთისოფელი ნახვას არ გავცლის მხისას.
 რა ბევრი ჩამოუშლია ამ ბათილმანს მიწასა!

1925 წ.

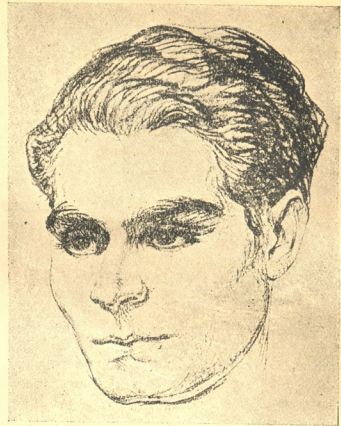
დოდო ანთაძე

ქართულ აკადემიურ ღრპის რეცისორი დასდგა პიესა „მიწის ძერა“ პ. კაკაბაძის მიმდინარე სეზონის შესამე პრემიერა

ლ. გულიაშვილი

„გასაძირება“

მხატვარი ლადო გულიაშვილი

ნახ. თ. ანდუო რ ტ ის
ნახუვარ-გარეთიდან ახლად დაბრუნებული. პირველად მისი ნახატები დაიბეჭდა ჩვენს ჟურნალში, და მუდმივი თანამშრომელი იყო. 3 წლ. წინად გაემგზავრა უცხოეთს იქ დიდი ყურადღება მიიპყრო, როგორც თავისებურმა მხატვარმა. მიიღო მონაწილეობა მრავალ გამოფენაში, სადაც მისი მრავალი სურათი შეიძინეს უცხოელებმა. მისი ნახატების გამოფენა მოეწყო ამერიკაშიც; რომელიც გავრემელა 10 თვეზე მეტს. ასეთივე გამოფენა განხრახებულია მოკლე ხანში ტფილისშიც; ჩვენი ჟურნალის მომავალ ნომერში დაიბეჭდება მისი წერილი „თანამედროვე მხატვრობა.“

გ. ნ ა თ ა ქ ე

პ ი რ ი მ ზ ი ს ა კ ე ნ .

ღრამატიული ზღაპარი 4 მოამქედებად და 5 სურათად.

მ ო მ მ მ მ დ ნ ი :

იასამანა. მთის ქალი, ფერიების აღზრდილი.
რკინის კაცი
ნარგიზა
სუმბულა
ჯამბანა
იაია } ფერიები

ფრიდონი. აზნაური.
პირველი მეურმე
მეორე მეურმე
მესამე მეურმე
პირველი გლეხი
მესამე გლეხი

მეოთხე გლეხი
ტყის ქალები
მოხუცი გლეხი
ქალები
კაცები
ბავშვების გუნდი

მოამქედება პირველი

მთა აღვილია, ტყის პირი. მრავალი ყვავილების ბუჩქები, განსაკუთრებით კი იასამანი. მოზორებით მოსჩანს წისკიელი. გარშემო სრული სისწნარა. მთვარის შუქი მოჰფენია დაბლობს. მდლობზე კი ხეების აჩრდილები წამოწოლილან ევლზედ. ერთ იასამნის ბუჩქთან, ფრიადოს პირზე, ბალახში დაჩოქილია თეთრი, ქერა თმისანი ცისფერ თვლებიანი ქალი და გულამოსკენილი უხუგემოდ, სასოწარკვეთილებით სტირის მდულაღე ცრემლით. შორიდან ისმის რუს რუკრუკი. აზნაირი სცენა რამდენიმე წამს გრძელდება. მთვარის შუქი ამასობაში თანდათან ვაძლიერდება და შემდეგ მოისმის, ისე კი, რომ ადამიანი ვერ გააჩრევს საიდან, წყნარი სიმღერა:

მკრთალი ნათელი სახეგ მთვარისა მშობელ ქვეყანას ზედ მოჰფენოდა და თეთრი ზოლი შორის მთებისა

ლაქვართ სივრცეში ჩაინთქებოდა. არსიდან ხმა, არსით ძახილი მშობელი შობილს არაბს მეტყვოდა, მხოლოდ კი ტანჯვით ამოხაზილი ქართლის ძილშია კენესა ისმოდა. ქალი ცოტა დაშვიდდება, თითქოს გარინდლაო. მერე კიდევ უფრო უმატებს ქეთისნ. შემოდის ფერია ჯამბანა ფეხაგრებით, მსუბუქის ჰაეროვანი სიარულით. აქეთ იქით იყურება შემკრთალი და შემფოთებული. ერთ ხანს მტირალ ქალს უცქერის, მერე ვაუბედავდ მოუხლოვდება. თავზე ხელს გადაუსკამს. ჯამბანა (გულითადის თანაგრძობით და მზრუნველობით, გულწრფელი წუთილითა და აღერსით) გეყოფა იასამან, დამშვიდდი, თავს ხომ არ მოიკლავ. ნუ სტირი, შენ გენაცვალის ჩემი თავი, ტირილით რას უშვებო? იასამანს. დადგება შუა ღამე და დაიწყება სულის ხუთვა, ავსულთ ხროვა მოედება სიოელსა და... (ხმა ჩა-

მ. არბარაშვილი

127

საზამოს ჩუმი საათოები.

სოფლებს, ქალაქებს, მთებს, მდინარეებს მოვიღო ჩრდილი... დღე მიიცილა სიხშირებით ფარავს მაღალ არეებს ქალი უცნობი და იისთვალა.

ჩრდილია გავლენა ჩრდილის: გსურს ჩუმად ყოფნა და შერიგება, — გსურს, რომ იციოდე — საღამო რბილი ასეთი ფერით რად შეიღება.

სიღამო გულებს უფრო ანახებს, და შენც მოიხიარ საღამოსფერი. ნუ თუ ვარსებობ ამ ქვეყანაზე, ატობი ზეცის ანატომოსფერის?

ბოლომდის შევჩა გული ქალური და სული, მკრთალი, როგორც ღლილი. თითქოს გამწვინდეს ფეჭით ფარული, რომ ცხოვრების გზა გამოვლინოს.

არ შეგავინებს ეხლა შენ ელდა, — ეხლა ქალწული ღანდს ემგავანება, გულის აღური თრთოლვა შეენდლა, სულს მოეფინა ბუნდოვანება.

ჩვენ გვენახება მზე დამავალი, — მან დადვიტოვა ნელი ფეჭრები. თითქო ტრაგული შენ დამავალი, და შენს მოსულაზე დღეს გავფიქრდები

როცა მზე ჩავა, და მუხრუბე თვალებს. მოვლანდება ნიაპარები. ჩუმად წარმოსთქვამ: aeternum vale! და მწუხარებით შეამბორობა...

მუსიკოსი ლარისა ქუთათელაძე(X)

გერმანიიდან ახლად დაბრუნებული, სახელმწ. კონსერვატორიის სამუს. ნაწილის პროექტორადა მიწვეული. სურათი გადაღებულია ს. ცოხოსთან, როდესაც კონსერვატორიის ამხანაგები მოაცილებენ სამშობლოში.

მათ შორის იმყოფებიან ჩინელი ჩანგ (სუნიატსენის ნათესავი), იაპონელი პროფესორი ტოკიოს უნივერსიტეტისა საკაძო, ეგვიპტელი პრინცი ფახინ, ნეგრი გეჰაის, არაბი სამაზა, ტფილისში დაბადებული გერმანელი ოზიანდერ, რომელიც გერმანულად ვერ ლაპარაკობს; ქართული იცის მშვენიერად, ძლიერ უყვარს საქართველო, იქ ემხიან ქართველ პატრიოტს, რუსი სკოზელევის ასული. დანაჩრები გერმანელები არიან.

ჩვენი ჟურნალის მომავალ ნომერში დაბეჭდება მისი წერილი „მუსიკალური გერმანია და ქართული მუსიკა“.

უწყდება და გული ამოღებრდება) რამდენი ნორჩი, ფუნჩულა ბავში... გამოესალმება... წუთისოფელს... წამებული. (ხმა ჩაუწყდება და გულ-ამოსკინილი ქეითისს მოხსნიერებს. ხამხახასაც თვალვ ცრემლი მოადდება, უმწეროდ იცქირება აქეთ-იქით. მერე ეფხვია ისამანის, თითქო ამითი უნდა ცრემლის დგრა შეწყვეტინოსო, ჰკოცნის, თითქოს ამითი უნდა ცრემლი შეუშროსო.)

იგინიე და ფერიები. (მარდათ შემოსრილდებიან და მტრირალ ისამანას გარს შემოებვივიან.)

პირველი. რაზე იკლავ თავს, შე საცოდავო, რაზე იტანჯები (მიუახლოვდება და თვალვში ჩააქქვრდება). წყალი აპკურები.

მეორე. ნიაფით გააგრილეთ. მესამე. ის აწყოსებიეთ. (მისცივლებიან ისამანას. ერთი მოსახევი უბრაავს, მეორე სამყურა ბალახს მსწყვეტს, ცვარს აგროვებს და პირზე აპკურებს, მესამე საჩქაროდ იის კონას შეჰკრავს და მიუტანს ახლოს საყრდენს. ისამანა თანდათან ცოტად დაშვილებდა.)

პირველი პო! ეგრე, ჩემო მშვენიერო, ჩემო თეთრო. ამა ერთი კიდევ შემომხედ! ჩაებედო შენს ცის მორეე თვალვებს. ამა ერთი შენებურად გაილიმე და სიამე მოჰფინე გულს! გაილიმე, გენაცვალე, და გაანათე ჩანებლებული გული.

ყველანი (მოებხვევიან) გაილიმე, გენაცვალე, გაილიმე. ამა, ამა! (ყველანი ერთბაშად) პოოო! ეგრე. გაილიმა, გაილიმა! (ეყვევიან სისხრულით, ენგვიან და ჰკოცნიან ისამანას.)

ჰამაზას (მეცრე ხნის სიხუმის შემდეგ) სიხარულისა არ არის ეს ღლილი! სუბჰულა. სიყვარულისა და თავგანწირვისა ეს ღლილი.

ყველანი და მით უფრო მშვენიერია ისამანა. ჰამაზას. და მით უფრო საყარელია ისამანა.

ნარგია. ვგრძნობ, ახოვდება ეამი თავგანწირვისა. მეც ხშირად უმიზეზოდ მეწყვიტება გული და მეცუშება (ერთ ხანს სიჩუმეა. უხერხულობა. ფერიები დრო-გამოშვებით ხან ერთმანეთს შეხედავენ, ხან ისამანას.)

პირველი. ცივნათელა გაფრინდა. მეორე. ვარსკვლავი ცას მოსწყდა. მესამე. კოტმა დაიკვალა. მეოთხე. ალიონი შუბის ტარზე ამოსულა.

ისამანა. (სასოურკვეთილობით თავზე ხელვებს შემოვილებს) ახოვდება ეამი ტანჯვისა და ვაებისა, ახოვდება ეამი წამებისა და წაწყენდისა. (ფერიები შეძკროლანი დაფეცურდებიან, თითქოს თავის მეცდომას, რომ ისამანას ძალა-უნებურად მოაგონეს უბედურების მოახლოვება, მიხედნენო.)

ყველანი. (ერთმანეთს) ვიმღეროთ, დეგო, ფერხული გაგაწყით... ფერხული, ფერხული! (ხელი-ხელს ჩაჭიდებულინი წყნარად ტრიალებენ, ცეკვიო, გარს შემოერთყვიან ისამანას და მღერინან):

ისამანა, გულის ვარდო, შენ ნათოთვლო, ნარგია-ხამზა-ია-ვარდი შენ გენაცვალაო. სანტა-ეთერი ნახი ყლორტი გულს სიყვარულს რავესო, შენი ნახი სურნელება ოცნებს ჰქარავსო.

(ისამანა სიმღერის განმავლობაში სიყვარულის და მადლობის ღიმილით უტყვარის მოცეკვებიან. სიმღერა ჯერ მწყობრად იწყება, მაგრამ ხმა ხმას ვერ შეიწყობა, სიმღერა არცა და ფერიები, თითქოს ხმა ჩაუწყდათო, საითთოდ დაშვილებიან, (ღვანეს რამდენიმე ხანხუნდ ნაულნი და არ იციან, რა ქნან).

სახლი გასუპვლავის გენიალუზი

(ფიზიონომიკა)

მსახიობა და სცენისმოყვარეთათვის.

გარკვევისა და კინემატოგრაფის არაა აუცილებელი სწავლა-მეტირინობა, სახელოვანი სავნებში, რომ ამაჲლონ თვინათი გენიალორი ნიჭი. და მიუხედავად ამისა, ყველა დიდი არტისტი მინც სწავლობდა, იმენდა ყველა იმას, რაც კი ასწედა და ვანავითარებდა მის ნიჭს. და მით უმეტეს საქაროა: ყველა იმ უბრალო მომაკვდავი, რომელიცა გადასწყვიტეს თავისი თავი უმსხვერპლონ ძლიერ მძიმე საქმეს-სასცენო მოღვაწეობას და კერძოდ სახიობას, კეთილსინდისიერად შეისწავლონ სამსახიობო სახელოვნო სავნები. მარტო გამოცდილება და მოეგრებება არ ემარა არტისტიულ ხელოვნების ტენიქისათვის. აუცილებელია ადამიანთა ფიქილოვანის საუფლებლიანდ შესწავლა, ვანსკუთობით იმ ნაწილის, რომელიც გვასწავლის სულიერი მოღონის გარეგანი ნიშნებით გამოსახვის. ეს არის ფიზიონომიკა, ფსიქოლოგიის აუცილებელი დისციპლინათაგანი.

ფიზიონომიკა ძელი მეცნიერებაა, მაგარე მისი განვიტარება დაიწყო მე-19-ე საუკუნის მეორე ნახეირიდან, მანამდის კი იგი უფურდლებოდ იყო მიტოვებულნი, რადგან თითქოს არავითარი სამეცნიერო სწავლის არ შეიცავდა. თანამედროვე ხანაში იგი სარგებლობს ყველა უფლებებით მეცნიერებათა შორის არა თუ დასავლეთში, რუსეთშიცა. ჩვენში, საქართველოში მას, როგორც სერიოზულ სავანს, ნაკლებად იცნობენ, და ამიტომ გადავწყვიტე მისი მოუშლიარხაცია. ჩემი მთავარი მიზანია გერ-ჯეროების პოპოლარიზაციის წესებსა და გრმბობას გამოსახაზე, რომ გვეჩინდეს ერთგვარი კლექსი ფიზიონომიკის მთავარ კანონებისა, რომელიც აუცილებელია სახელოვნო ხელოვნებისათვის. ეს დიდს სარგებლობას მოუტანს ჩვენს ახალგაზრდა გამოუცდელ მსახიობთ და სცენისმოყვარეთ, ხლო მეღვებს კი ასიამოვნებს მეცნიერ-

ულად დამტკიცება იმის, რაც მათ იქნებ ზავე იციან პოპულარული, ანუ ინტუიქიის წყალობით.

რა არს ფიზიონომიკა? ვერო გავებთ, ეს საგანია სახის გამომეტყველების ადამიანის ხასიათის, ვანწყობილების და გრმბობების გაღმრეკვის შესწავლისა. სხვანირად, მეცნიერება, რომელიც ვასწავლის ადამიანის გარეგანის ნიშნებით მისი სულიერი მდგომარეობის და განსაკუთრებული ფსიქიური თვისებების გამორკვევის. ამგვარი, ფიზიონომიკა იყოფა ორ ნაწილად: ა) დანიამიკური ფიზიონომიკა, რომელიც ვასწავლის საშუალებებს ხასიათის, გრმბობების და ემოციის ვანოსახვისის; ბ) სტატისტიკური ფიზიონომიკა, რომელიც არკვეს გარეგან ნიშნები, რათაც ხასიათდებანი სულიერ ვანწყობილების მუღმიე ხაზები. სასცენო ხელოვნისათვის ვანსაკუთრებით აუცილებელია პირველი ნაწილი. მეორე ნაწილს ვავარკვეთ იმდენად, რამდენად საჭიროა საქაროა ფიზიონომიკის კანონების საერთო უტილიზაციისათვის.

აქ საქაროა ვსთქვათ ოროდელ სიტყვა ფიზიონომიკის სამეცნიერო საფუძვლად და პრინციპებზე.

- 1.— ყოველგვარი სულიერი აღელვება(ემოცია), შემეცნება, ვადიდის ტენისა და ნერვების საშუალებით მთელს ორგანიზმზე, მამასადაზე მის პერიფერიებზედაც.
 - 2.— გრმბობის და აღელვების კალსედა პერიფერიებზე; ე. ი. ტანის გარედ ვითარდება გადსხვის ამოძრავების სახით, რომელიც სტოვებენ წაუშლელ კვალს.
 - 3.—ყოველი სულიერი მოძრაობას ანუ ემოციის ეფარდება ვანსაზღვროლი გარეგანი გამომეტყველება—ასახვა ამა თუ იმ ემოციის დამახასიათებელი.
- ფიზიონომიკებმა და ფსიქოლოგებმა დიდი ხანია ნათლჷყვეს, რომ სულიერი მოძრაობა, როგორაცდ სუსტი უნ-

ნარგვა. (სიხარულით ტყისკენ მიიხედვას და, თითქოს მძიმე მდგომარეობიდან ვინმე გამოიყვანაო) მამიდა მოვიდა, მამიდა! მოდი, მამიდა, მოდი. გაქირვებიდან გამოგვიყვანე.

ყველანი. (უტეპ ახმაურდებიან) მოდი, მამიდა, მოდი, უფროდ არ ვიცი, როგორ მოვიქცეთ გაქირვებაში. (ფერიების მამიდა შემოვა სენაზე, მიუახლოვდება ისამანს და თვალზეში ჩაატყარდება მზრუნველობით, მერე თავზე ხელს ვადარსებას).

მამიდა. (საყვიერის და მზრუნველობის კილოთი) კიდევ გიტრინია ჩემო ისამან?

ყველანი. (ერთმანეთს არ აცლიან) ტირის მამიდა, თავს იკლავს. ვერაფრით ვერ ვავართებ. გვიშველ რამე, დაგვეხმარე.

(ისამანს საქაროდ ფხვებ წამოდება, მივა ფერიების მამიდასთან და გულს მიეკერის, თითქოს იმის მკერდს უნდა შეეთაროს თავით. მამიდა უალოერსებს).

მამიდა. ხომ ვიხარია, შვილო, ნანეტანი ტანჯვით საქმეს ვერ ვამოგასწორებთ შეიქვი. ვამიყვინ, შვილო. (მიუბრუნდება ყველას და წინასწარმეტყველორი კილოთი) ჯერ ეთბე ჩენი არ დიდგარა. დადგება ეთბი და ჩენიც ჩვენ მოვალეობას ბოლოდელ შევანსალებით.

ისამანა. (მწუხარედ) მანამდის ვადარჩება კი ვინმე ცოცხალი?

მამიდა. ნუ ხარ, შველო. უფედო. ხალხის გული ზღვა არის. იგი არ დაიღვრას. საუკეთესოში ვადარჩებიან გველმეშპის გაუმხადრობას. (ისევ ისამანს მიმართავს) შენ, ჩემო ისამან, ყველაზე ნაკლებ ვმართებს ტანჯვა-ვაება. შენ უთქვამდა უნდა იცოდ, რადენი ბოროტება და სიძულვილია ხალხში. მივირინე საწყალი დედაშენი, როგორ უწყალოდ ჩაატყავა ხალხს.

ისამანა. (გაუფლადვად) ცოცა დედაჩემიც იყო ხალხის წინაშე დამნაშავე.

მამიდა. (ლიბლით) იმაში თუ იყო დამნაშავე, რომ შენისთანა შვილი შობა?

ისამანა. (გაუფლადვად, მოკრძალებით) მამაჩემი უცხო ტომის კაცი ყოფილა, ვარწარო, ხალხი მას არ იცნობდა, ვერ შეივლებდა.

მამიდა. მამაშენი ლაღი მთის შვილი იყო, მუხიმიწელი. ეგ კი არა, ხალხმა დიდშენის ლაღმა და ფერიებთან ვემგობარა ვერ აიტანა, არ აატანა მას ეს „დანაშაული“. მისი სულის სილაღე ვერ აიტანა. მისი სიყვარულის ჩაკელო მოუწადინა, რომ ვერას ვახდა, ცქვებით ჩაჷკოლა, მორუში და აბათის დამრღვევითა. დღესცა ვერ დავიწყებია ხალხს თავისი ბოროტება და გული ვერ მოუხებნია. დედაშენი ჩაატყებდა გული ვერ მოიჯვოდა და ესლა საცოდავ პაპაშენს ემტრებანი. თუ შეხვდით სადმე, იმასაც სასიკვდილოდ არ დაინდობენ. შენც, თავისუფლად შობილს, ხალხი ვერ შეგავლებს.

ისამანა. საწყალი პაპა! იმან რაღა დაუშავა ნეტავი.

მამიდა. ის დაუშავა, რომ დედაშენს თავის წისკილოში შევაარებინა თავი, როდესაც ხალხი მას მოსაკლავად სდევდა, ვათობი, დაუწყავა.

სუმბულა. (ფერიების) გასსოეთ, დებო, როგორ ვმალოვლით ხოლმე ჩენს ბუჩქებში საწყალი თვალოს.

ნარგვა. რამდენჯერ ისამანის ბუჩქში დამალოლა, ვეგირით მის მამებარ ხალხს ვაუვლია და ვერ დაუხანას... ერთხელ... ჰა, ჰა, ჰა, ჰა... ერთი ახმაში, თვალეხანსლიანებულთი კაცი ზედ წააწყდა, მაგარე ისე შეშინდა, ბოროტი სულითა, რომ შიშისაგან ვერ იცნო მოკრძალება და გაიტყა.

(ყველამ ხარბარებენ, ისამანა გულში კინედ უაღრესად ყურის ფერიები გამოაცოცხლებიან და ახმაურდებიან)

და იყოს იგი, ადამიანში იწვევს რაიმე ცვლილებებს, რაც გამოიხატება მის გარეგნობაზე.

იტალიაში სწავლულმა **მანსონმა** კვანახილოურად მოგონილ ხელსაწყოთა (პლუტისმოგრაფის, სტიგმოგრაფის და სხ.) საშუალებით მოხდენილ ცდებით დაამტკიცა, რომ სამკარისა სულ შვიტო სულიერი აღელვება, თუ გინდ უბრალო დაფიქრებაც, რომ ადამიანში გამოიწვიოს სისხლის მოღვაწება, გულის ცემის გაზრდება, სუნთქვის ცვლილება და სხ. ტენის მუშაობა ანელეს ხელოვნურ სისხლის მიმოსვლას და იმვე დროს უმატებს არტერიების დაქიპევას. უმნიშვნელო აღელვება ახდენს სუნთქვის ცვლილებებს და ადიდებს სისხლის მსვლელობას ტენით და სხ. (ციკალ ადამიანის გამიშვებულ ტენიზე დაკვირვებით მოსა რომად დარწმუნდა, თუ რა დიდი გავლენა აქვს სულიერ მოძრაობას, თუ გინდ სრულიად მტკიცე ადამიანის ორგანიზმის ფიზიოლოგიურ პროცესზე. მეორე სწავლილი პროფ. **პრევიერის** პალეონოლოგიის საშუალებით დარწმუნდა, რომ აზრები და გრძნობები ხელეში იწვევენ აშკარა, თუ უბრალო თვალთ შეუმჩნეველ მოძრაობას.

(წიბოლ ფსიქოლოგებმა **ჯემსმა**, **ლემანმა** და სხვებმა მრავალი ცდა მოახდინეს ამ მიმართულებით და მივიდნენ იმ დასკვნამდე, რომელიც აქვე მოჰყავს ჯემსის სიტყვებით: — „ესლა ჩვენ გვაქვს ექსპერიმენტალური დამტკიცება იმის, რომ უმნიშვნელი, მერანომიური სტიმულიც კი სცილიან ტანს, გულის ცემას, სუნთქვას, არტერიულ დაწოლას საშარდელ ბუთით, შიგნეულობაზე, საშვილოსნოზე და სხ. ყოველ შეგრძობას აქვს თავისი პროცესი ტენიში. პროცესი არბრული ტენიში გადადის **ყველაფერზე** ორგანიზმში, რომელიც, ასე თუ ისე, **კონტოლდება ყველა** მის ნაწილზე. ყოველგვარი შეგრძობა იწვევს მოძრაობას, და **ყოველი მოძრაობა ორგანიზმის ერთ ნაწილში არის იმავე დროს მოძრაობა მთელი ორგანიზმისა**. ყველა სულიერ მოვლენას თან სდევს განსაკუთრებული სახის სხეულობრივი პროცესი.

ადამიანის ემოცია, რომელსაც არა აქვს არავითარი სხეულის სარჩული, არის ერთი უბრალო ბეგრა“. (ჯემსის „ფსიქოლოგია“).

ჯემსზე ადრე ამავე დისკენამდე მივიდნენ ინგლისელი (წიბოლი **ბენი**, სუფრანგეთის უდიდესი ანატომი **გრახილედ** და სხ. უქანასენლი თარის ნაწარმოებში „Mon vermet d'expression“-ში პირდაპირ ამბობს: — გრახილედზე, ფიქრი და აზრი არ შეიძლება აღძროს ისე, რომ არ გამოიწვიოს მღელვარება, რომელიც გამოიხატება ყველა ორგანოების გაზრდა ნაწილებზე, მამასავემ არავერ სავსეს არ წარმოადგენს ის, რომ ყოველგვარი სულიერი მოვლენა (გრძნობა, ენება, სიხარული, დარდი, ბოძმა, ხედვა და სხ.) გადადის მთელ **ორგანიზმზე**, რომელიც იწვევს განსაკუთრებულ მოძრაობას, როგორც შიგნით ისე მთელი ტანის პირველობაზე.

ადამიანის ანატომიადან ვიცით, რომ ჩვენი ტანი კანქვემ დაფარულია სხვადასხვაიანი კონტებით. ეს კუნთების ფენა, როგორც სწინს აქ წარმოადგენილი კაცის თავის ნახატოდან (იხ. სურ.) არ წარმოადგენს ერთ მასას, არამედ შესდგება ვაკუუმულზე ნაჭურებისაგან ან ერთგვარ ძაფებდნისარი ფორმის შემადგენლობისაგან და ამათ უწოდებთ კუნთები, რაიც გვეხმარებიან ორგანიზმის ამოძრაებაში. ყოველი კუნთი მრავალ ნერვებით უერთდება ნერვების ცენტრს, სიდანაც გადის მთლიან მოძრაობის იმპულსი. როცა ეს უნდა მოხდეს, მაშინ კუნთი ეწიროვდება, მოკლდება და იწყებს მოძრაობას. უმბაჟუსოდ და კუნთების შეუქმნადე არ შეიძლება მოხდეს არავითარი მოძრაობა ჩვენს ორგანიზმში; მამასადემე შინაგანი მოძრაობანი, მავალ. კუნთების მოქმედება, სახის და თითების უნდა რაიმევემდებაროს ამ კანონს. ასეც არის.

როცა რაიმე მიზეზი შინაგანი ანუ გარეგანი იწვევს ჩვენში მღელვარებას, იგი მაშინვე გადაეცემა თავის ცენტრს, სადაც ამ მღელვარებით აღძობება განსაკუთრებული პროცესები. ეს პროცესები ამუშავებენ ნერვულ დანებებს, რომელნიც მიაღწევენ თუ არა კუნთებს, ამამოძრაებებს და უქანასენლინი იწყებენ სათანადოთ მოქმედებას.

ერთი მაგალითი: თქვენთ თქვენში ვინმე გამოიწვია უქანაყოფილია შეურაცხყოფელი სიტყვით ან ვარტყმით. თუ თქვენ ფიცები ხართ და თაჟმოყვარე, თქვენში მოხდება დიდი ცვლილება: წარადენი შეეცკრებთა, პირი მოგე-

პირველი. ერთხელ მეც გადავარჩინე თათლი.
მეორე. მე ჩემი კალთა გადავაფარე და ისე დაემალო.

შესამე. მე ჰალეტში და მყავლებში დაემალო.
მეოთხე. მე წისქვილის ღარს ამოვაფარე.

პირველი. (კილოს შეცვლით) მაინც ვერ გადურხა იმით ბოროტებას საბრალო თათლი.

მეორე. სახსოვრად და საჩუქრად იასამანა დაეიტოვა.

ნარგიზა. (ისევ წინანდელი კილო) ვახსოვთ, დებო, იასამანს დაბადებ?

ყველანი. (ქრობამული) გვახსოვს, როგორ არ გვახსოვს! რამდენი მზიანულიბა იყო! რა ფერხული ჩავებით, რა ცეკვა ვაქონდა, როდესაც დილა აღირან ბოლოლამი უტკლო გარდის კონგებში გამოხვეული ფუნჩულა გოგონა ვნახეთ.

ზამზახა. მახსოვს, რომ მიუხალოდი. ისე გაიღიმა, თითქოს ვარდი გაიშალათ.

(ამ ლაპარაკის დროს დაბლობადან თანდათან ოზნივარი ამოდის და ღრუბლებით დაწვეება. ვანლი შემოქვერის მიდრისა. ზამზახა რომ უქანასენლი სიტყვას იტყვის, მოისმის ხანგრძლივი გულის შემზახივი დროლის მსგავსი გრგვინვა. ყველანი შეკრთობანი. იასამანს ოდნე შეკვიცილება, მოშორდება მაინდა და ქვევითკენ იცქირება. ისევ სიჩუმი ჩამოვარდება).

იასამანა. დაიწყო, დაიწყო! ახლა მთელ ხეობას მოედლებანი მაენე სულბეი.

ნარგიზა. (მამიდას მიეკვირის) აქაც მოვლენ, მამილო? წყადიდა, მთს შევავაროთ თავი.

მამიდა. ნუ კეზობანი, შეილო, ჩვენ ისინი ვერას დაევაკლებენ. ჩვენ მთას ისინი ვერ მოეკარებიანი, აქ იაინი ვერ იხვირებენ.

ნარგიზა. (მამიდას კაბაზე მოკვიდება ხელს) მეშინია მამილო, არსად წახვიდე, ჩვენთან იყავი.

მამიდა. ჰო, შეილო, ჰო, ერთად ვიყოთ, არსად წყავი, ნუ გეშინიათ. (ქვევიდან ისმის მუხავ, წყრიალა და ბორბო ხარხარი).

მამიდა. მაენე სულბეი კაცის ტოტებზე დახტანი (ყრულ მოისმის უმეუო კვილი: „მიშეხლოთ“)

(სტენის გარშემო დაბლობიდან გამოჩნდება რამდენიმე ადგილას წყილი-წყილი ნაკვერჩასაღივით სინათლი).

ნარგიზა. მამილო, აქ მოვიდნენ შეხედ! (ყველანი შეკრთებიანი და ქვევით იცქირებიანი. ფერიების მამიდა გადმოდება წინ).

მამიდა. (გაბედულად და სრულიად დამწვიდებული, ხმაში ძლიერება ეტყობა).

ჩვენს ბინას მაღლი სწვრია, ეს ტყე ღვთის საშისკელია.

ძირს ჯოჯოხეთიში, მაენე სულბეი!

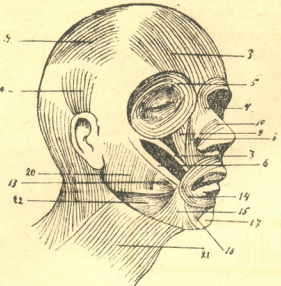
(ეცხლები ნელ-ნელა ვაკტირებანი. ყველას დამწვიდება ეტყობა. მხოლოდ იასამანს აჯანკვლება და პირქვე დაეცემა. ფერიები შემზინებულნი მის ცხვირდებანი. ქვევიდან მოისმის გამოტურკვეული ბორგვა და ხანურობა).

მამიდა. წყნარად, წყნარად. არ შეუწუხობი. ვეწვნი ძირში ზალახებზე დააწვიენთ. (ვვარი აშკარეთი, ფიქსიერი და გუთხსენით. (ნარგიზა და სუმბულა სტირიანი) დამშვიდდით, ღილის სიო მოკჭრის. იასამანა ეხლავ მოსულიერდება.

(იასამანს წყნარად მოისცამს უტკვლი ხელს. მამიდა მის წინ დაიჩიქებს და თავზე ხელს სულბეი) ჩემო მშენიერიო, ჩემო ტანჯულიო. (დანარჩენთ მიობრუნდება) ოქროს თმა როგორ ვაქსწეწა. მოდით თმა დაეკრცხნით. (ძებნს მის უბეში საგარეხელს, უცებ შეკრთება) სავარცხელი სადა ვაქვს, ჩემო ნახო? არ არის აქ! დაეკარგვი!

კუმებათ, კბილები დაეკრიკებათ, ცხვირის ნესტოები ხვეით აიწვეიან, სახე ან გავიწითლებათ ან ფერა წაგივით, ხელი და თითები მუშრულ მოგეკუმებათ და მივლი ტანი მიიღებს მებრძოლის მდგომარეობას და სხ.

ვიკითხოთ, რა მოხდა ორგანიზმში? უბრალო დამოკლებად, შევიწროება შესაფერ კუნთებისა. წარბები შეივრა იმითომ, რომ კუნთები დამოკლდნენ № 14 და 4 (მრავალი თვალის და პირამიდალური). ტუჩები მოიკუმენ იმითომ, რომ დავიწროვდა პირის რგვალი საღსრები. (№ 14);

კბილები დაიკრიპნენ ზევითა კუნთების დამოკლებით (№ 19), ცხვირის ნესტოები აიწინენ (№ 10), კუნთების შემოკლებით, ხელები მუშრულ შეიკუმენ ხელების მმართველ კუნთების შემოკლებით და სხ.

ასეთვე მოვლენები უფრო ფართე მასშტაბით არცეცა და ცნობილი ფაზები სწაველილი **დიოშენი**, რომელმაც სპეციალურად შეისწავლა სახის კუნთების ემოციის ასახვის საშუალება. მან გავლანიურ ნაკადის კუნთებში ვაშეგებით გამოიწვია მათი შეკუმშვა, რითაც მიალწია იმას, რომ სახის ხელოვნური გამოსახულება სრულიად ედრება ბუნებრივს, ემოციით გამოწვეულს. ამასთანავე აღმოჩნდა, რომ გადიდებდა და შევიწროებდა განსაკუთრებულ კუნთისა იწვევდა ერთ და იმავე ემოციას. ასე მაგ.: შუბლის კუნთის შემოკლებით № 3 ვიღებთ ვაკვირვებით სახეს. პი-

რამიდალურ კუნთების შემოკლებით № 4 და იმავე დროს № 15 და შუა ნაწილი № 3-ის შემოკლებით ვიღებთ სვეტიან ანუ დარდიან სახეს და სხ. აქედან ცხადია, თუ როგორი კავშირია ემოციებისა, ადამიანის სახის კუნთების და საერთოდ მივლი შის პერიფერიების შორის. ვარდა ამისა მხედველობაში მისახლება ის ფაქტი, რომ სახის კუნთები აწევი თავის ტვინთან ახლოს, სამართად იპულსების წერტილოვან, და რომ ერთი ბოლო მიმაგრებულია სახის კანთან და მაშასადამე, ძნელი გასაგებია არაა, რომ ეს კუნთები ჩქარა-ჩქარა და ხშირად, სწრაფად მოდიოდნენ მოძრაობაში, ვინემ სხვა კუნთები ტანის პერიფერიებისა. აი, რატომ არის სახე ყველაზე მგრძობიარე და ალოოიან თანამგრძობი ნაწილი ადამიანის სხეულისა. ამავე მიზეზით იგი — **სხარკა სულისა** — სწორი მიჩენებელი სულის მოძრაობისა და ადამიანის ხასიათისა.

რჩება ერთი კითხვა: ცნობილ ვარეგან ნიშნებს (ფორმას, ხაზებს) ყოველთვის ეთანაბრება ერთი და იგივე თვისებები და სულიერი მდგომარეობანი თუ არა?

ზემო ნათქვამის შემდეგ შეუძლებელია ამაში ეკვის შეტანა; მაგრამ ამ არგუმენტით ნუ დავემაყოფილებით, ჩვენ გვაქვს უფრო პირდაპირი დამტკიცებები ამ კითხვის დადებითად ვადაქრისათვის, აი ეს დამტკიცებებიც. ყურადღებით დაეაკვირდეთ ადამიანთა მდგომარეობას, რომელნიც რაიმე გრძობებით ნელავენ და მაშინვე შევამჩნევთ, რომ ყოველ განვითარებულ გრძობას ან ემოციას როგორ ეფარდება განსაკუთრებული ვარეგანი გამოსახულება.

გრძობა **რისხვა** გამოხატება წარბების მოღეშებით, ყბათა შეკუმშვით, ნესტოების აწევით, თვალთა ვაბარწყინვებით, მუშტების მოკუმშვით, ცივი ოფლის დასხმით, გულისრების ვახშირებით და სხვა.

ხვედა და ბოღმა — პირის კუთხეთა ძირს დაწვეით, წარბების დაქიმვა-ვაბრუნდებით, შუბლის დაღმეკით, განსაკუთრებულ ნათქვამთ, სახეზე ფერის დაკარგვითა და სხ.

ხსნარული — პირის კუთხეთა დაქიმვით უკან და ზევით, წარბების, კუთხუთიების და ნესტოების მსუბუქად აწევით, თვალებს ქვევით პატარა ნაოქის ვაჩენით, თვალთა ელვარების ვაღლიერებით და სხ. შესანიშნავია, რომ სულ

იასამანა (მიმტენარებული ხმით) დამეკარგა, მამილო, ჩემი ოქროს სავარცხელი.

ყველაში. სი დაქარგე? მოვეძინათ. რატომ აქამდის არა სუქვი? მოვეძინათ, ვიპოვით.

იასამანა. (იმავე ხმით) ქვევით... რუის პირას... თავს ვეფარცხინდი... წყალობი ჩამივარდა... და ვეღარ ვიპოვე... დილის სიომდის ექემებ... მაგრამ ვერას ვაუხდი.

მამილა. როდის, როდის მოხდა იქ ამაში? (ფერეობით თავთავის უბევიდან ამოიღებდა ოქროს სავარცხლებს და ფართხილად ვარცხნიან თავს იასამანას).

იასამანა. ამ ერთ კვირის წინად მოხდა. დებსაც ვერა ვუთხარირა, ვერ ვაგებდე, ვეფირობდი, იქნება ვიპოვებ მეთქი... ეხლა კი... იმედო დილა მაქვს.

ნარგიზა. ნეტა ვინ ბოვინდა იმ სავარცხელს... აქამდის ხომ უსათუოდ ბოვინდა ვინმე?

სუმშალა. ნეტავ; უტოვ ვინმე იქნება, თუ აქაირო? **ზამანა**. ბოროტის მსახური იქნება, თუ კეთილისა?

ნარგიზა. (თითქოს თავისთვის) ვინც იპოვა, ახლა იმას უხდა ვემსახურო? ეს არის ჩვენი ფერეობის ბედი!

ყველაში. (ნაღლიანად) ეს არის ჩვენი ფერეობის ბედიც და უბედობაც.

მამილა. (ზემოვანებინდა და წინსწარმეტყველების კილოთი) ჩვენი სამსახური ბოროტსაც კეთილად ვადაქცევს. (პაუზა. თითქოს რაღაც ფიქრად ვაიტაცაო, თავისთვის) სწორეთ მას აქეთია, რაც ირავჯება იასამანა. ეხლა კი მესმის შენი ასეთი ტანჯვის მიზეზი.

იასამანა. მას აქეთია... ასე ვიტანჯები. გული სულ ქვევითკენ მიმიწევს. ვეღარა ძვლებ, ჩემ საყვარელ დებ-

თან. სულ იქ მინდა, იქ. იქნება მეც ჩამაქევაონ, მაგრამ მაინც იმ ბოროტ ხალხთან მინდა ყოფნა... გული მინდა ვაეუთებო, მოეულებო...

(ქვევად იმის ბორავა და გრილი. მერე მგლის ყმული და ტურეობის წყავე-წყავი. ამ დროს წისქვილის მხრიდან ისმის მოხუცის ხმა).

მოხუცის ხმა. სიტყვა ვიცილო... სიტყვა დავეკარგე... სიტყვას დავეებ... სიტყვა ვიცილო... სიტყვას დავეებ.

მამილა. (ქვევითკენ იტვირება და ხმაურობას ყურს უდგის. მერე წინასწარმეტყველის კილოთი) უკანასკნელია ეს ბორავა ვეგულეშვისა. უკანასკნელია ეს ღამე ტანჯვისა და ვაეების. (ნელნელა თენდება). მიმართავს ფერიებს? ვერ კი მაინც ეამი არ დამდგარა. წავიდეთ შეილებო, წავიყვანოთ იასამანა პაპასთან.

ყველაში. (ვარინდებისაგან ვამოვრკვევით, გამოოცხლებიანი) წავიდეთ, წავიდეთ, დებო. საწაშალე ყვაილეები კი მოვკრიფეთ, პაპას წაულოთ.

პირველი ნარგიზა. შენ ქვეყნის გულა ბლომად მოკრიბე.

მეორე (პირველს) შენ პარკია ბალახი მოკრიფე, მე დელდობის მივლი კონას მოვიტან (გაუა საჩქაროდ. ყველაში აიშლებიან და დიდიხატებან. მამილა ნელნელა გაევი სწვნიდან და მიჰყავს იასამანა. თენდება).

მოხუცის ხმა. სარღან მეფე იბრძობა, მიწას ვაპქინდა გრილი, სულ ელვა-ქექას ისროდა ის ვვეულეშაი ტიალი.

ფადლა.

(გაგრძელება იქნება).

უბრალო ემოციათა განვითარებაც კი ამ კანონებს ექვემდებარება. ჩ. დარვინი (დიდი ნატურალისტი) დარწმუნდა იმაში (და ყველას შეუძლიან ეს სცადოს), რომ საქმარისია კაცმა მოიგონოს დარდი, რომელიც ოდესმე გამოუყლიდა, ის მაშინვე შეიცვლება, პირის კუნთები მოელუნება სედიან სახეს მიიღებს და სხ.

რაიმე **სახამოვნოს** მოგონება იწვევს წამსვე სახეზე **ღიმილს**. მტრის მოგონება წარბებს შეუყრავს და სხ.

ყოველივე ეს ამტკიცებს ჩემი 3-ე თეზისის ჭეშმარიტებას, მაგრამ ერთი ძლიერი ფაქტიც:

შეიყვანეთ ვინმე გიპნოტიურ ძილში. როცა იგი შევა **სიზნამულიწმის** სტადიაში, შთაუნერვით რომელიმე გრძნობა ან ემოცია და უშაღვე მძინარ ფაზაში მყოფს სახეზე აღებქედება იგივე მიმიკური ნიშნები, რომელიც თვისებდა შთავგნებულ ემოციას.

სევდის გრძნობა გამოიხატება სევდის მიმიკით (იხ. ზ.) **შურისძიება**— შურისძიების მიმიკით.

დარდი ზემოთ ნათქვამ მიმიკით და სხვა. კიდევ საინტერესოა ეს ცდები, როცა გიპნოტიკი ვარდება **კატალებსის** ფაზაში, როგორც ვიცით, ასეთ

მდგომარეობაში ჰიპნოტიკს აქვს ის თვისება, რომ წარმოადგენს მხოლოდ რაღაც სანთლის ფიგურას და იგი იკავებს იმ მდგომარეობას, რომელსაც მისცემს ჰიპნოტიზორი. ამ შემთხვევაში კატალებსის მიუკუმშება თითები მუშტად და იგი მიიღებს მუქარის გამომეტყველებას, მის ტანს მიეცება თუ არა მოლოცვის პოზა, იგი მიიღებს მოლოცვის გამომეტყველებას. უხსენებ სიტყვა „ღმი“ და მის სახეზე შენიშნავთ ემოციას და სხ.

ყველა ეს დაკვირვება და ცდა ღალადებს იმას, რომ **ყოველგვარ ემოციას და სულიერ მოვლენას იმას თავისი საკუთარი განსაკუთრებული თვისებები, გარეგანი გამომეტყველებები, რომლითაც შევიწლიათ გამოარკვიეთ ესა თუ ის ემოცია.** ამგვარად პრინციპები, რომლებზედაც ეყრდნობა ფიზიონომიკა, დამტკიცებულია და ამ საგნის საფუძვლიანად შესწავლა აუცილებელია ყველასათვის.

შემდეგ წერილი გავცნობთ, თუ რა საგველობა მოაქვს მას პრაქტიკულად.

(გაგრძელება იქნება)

მსახიობი პეპე ჯიქია

სრულიად მოულოდნელად ჯერ კიდევ გაუფურჩქნელად გამოცალა ჩემი ხელოვნების მუშაკი ვეჩე ჯიქია. მწერალი და მსახიობი.

ფრიალ სასარგებლო და მუსყაითი მშრომელი იყო,— ხალისი, სიყვარული და შრომის უნარი აი მისი დახასიათება ეს კი დღეს ჩემი საქმიანობისათვის უდიდესი განძია.

დაბ. 1898 წ. ქ. ოზურგეთში (სამეგ.), იქვე დაიწყო სწავლა საქ. სასწ-ში, გაათავა ქუთ. გიმნაზია, გადავიდა ბაქოს შალვა დადიანის დასში (მოკარნახედ და წეროლოგების ამბარსოვლებად), აქედან 1918 წ. ტფილისს გ. ჯაბადარის დრამ. სტუდიაში, 1920 წ. მუდმივ დასში ჩაირიცხა და ახალი თეატრის („დღურჯი“-ს კორპ.) იგი საუკეთესო თანამშრომელ-მებრძოლთაგანი შეიქმნა.

სათეატრო საკითხების შესახებ წერილებსაც ათავსებდა ჟურნალ-გაზეთებში (თუ არ ვცდებით, პირველად ჩვენს ჟურნალში დაიწყო წერა).

გარდ. ჭლებით ნოემბრის 9, დაიკ. ვერის ნიკოლოზის სასაფლაოზე.

ვიქმ სამშობლო ხელოვნების მტკიცე სამსახურით ამხანავთა შორის დიდი სიყვარული დაიმსახურა.

პრიტიკა და გიგლიოზგრაფია

მხატობი № 10 (18)1925 წ. ტფილისი. ყოველთვიური სახმ. სალიტ. ჟურნალი. გამოც. საქ. პოლ. განმთავ. მართვებობისა. 255 გვ. ფასი ორი მან.

წარმოდგენილია: საქართველო, რუსეთი, დასავლეთი. ჟურნალი იხსნება გრიგოლ რობაქიძის რომანით: „გველის პერანგი“.

ისე როგორც ყოველთვის მოლოდინი გრიგოლ რობაქიძის რომანის წყურვილით იყო. მისი აღსარება: „სადარბაზო ბართით“— თ უთუოდ ნაგრძნობი იყო ასეთი თემის აღება. აღმოსავლეთი სიხეში და მისი მკვეთრი ხასიათი, გველის სუნით გაუნდითილი, რომელიც წარმოდგინება თუნდაც ამ სტრიქონით: „სიტყვა ამოკრილი ჰამადანში ნახულ ხელოვანს ვერ ქვახე“.

გრიგოლ რობაქიძის თავისი ძიება სტილის განცდის უთუოდ პროზაში უნდა გაეშალა. სტილი რომანის არის რობაქიძის. აქ ყოველი სიტყვა, მოკრილი და სიხებით გაესლიო.

დამტკიცდლია რომანის ნაწილი მისი კრიტიკული და სერიოზული შეფასება უთუოდ სპეციალურ წერილის საქმი. ნიკოლოზ მიწიშვილის ეპოპეია „თებერვლი“; ტფი-

ლისა და პარის შორის დაგროვილ ქართველ პოეტის განცდებისა და შთაბეჭდილებების ილმზალი სურათია.

„თებერვლის“ უყვარს სიტყვა გულწრფელი და შეუფრელი. ძლიერ შეფერილი. მიწიშვილი მუშაობს სტილზე სტილი აქ არაა ერთი. თანამდროვე მწერლებიდან რუსი: ერენბურგ, წარმოდგენილია მხოლოდ პირველი ნაწილი, მთელი სიტყვა უშედეგ.

პროზაში აღსანიშნავია კოლაუ ნადირაძის: „ტფილისის კონტრბანდისტები“ (მონეტაილის მოგონება). ეს თემა ბევრ ქართველ მწერალს აქვს და ამიტომ იყო უფრო პასუხსაგები. ის პოეტია და მას მიტომ უყვარს ფერი. ფერი და გრძნობა. ვერ წარმომოდგენია ტფილისის განცდა ქართველ პოეტის მიერ უფრო ძლიერ. კოლაუ ნადირაძის აქვს სტილი, რომელიც ქართული სუნქიკავს. ყოველი სტრიქონი თბილი და განცდილია. ძლიერ განცდილი.

ლექსებში მ. მიწიშვილის „პოეტის“— ქარგია. პოეტი ლაპაოკობს როგორც მებრძოლი და მუშტ მაგარი. რითმა: გირაოდ—დასაყირავად: ნაკურთხა—გამოაყურთხებ—ქარგია. არა ლამაზია და მიუტყებელი კულტურულ პოეტისათვის ქართულ პოეზიაში მოავლჯერ უარყვიფილო რითმთ ხმარება: კუშტი—მუშტი; დათმობა—გათმობა; გააჩინო—დაიქინო; ნაველში—ნახველში.

ვ. გორგაძის ლექსი: „გამგზავრება სოველში“—სოველის ნახი და სათხო გავება.

ლამაზია და მდიდარი მუსიკით:
„რა მზიარულათ მზიაროს ხევი—
„ყველგან დაღორია მზის ნიაღვარი
„როგორც მზიარის უცხო ზმანება
„ვაპყვიან ქვედებს ნისლის ნიხები
„და უყვარი ატორტმანებით
„მირს ორბებივით სხედან ქსებში.

გალატქონ ტაბეტი „100 ლექსით“ მილის ისევე როგორც პოეტო წიგნის: „grane aux fleurs artistiques გინდა წაბოვიდეს ლანიდ ბართათაშვილის საფლავიდან. ასი სათაური ასი ლექსის, თვით თემა და ლექსი. გალექტინი აქ ისევე ნახია და მგრძობიერი როგორც ყოველთვის. რიტმი, მუსიკა, რითმა გამართული და თავისუფალი. გინდა ადიქტო პოეტმა რომ დაიწყო ასე:

„რა საოცარი დასრულდა წლები: მეფეთა წყება „გაპა-
და: „ქა ვით ლანიდ
„რომ გამომიგვლო ვერარსმენილი ქარტხილები ცეცხლისა ფენისა.
„და მომეტანა საქართველოში სიმღერა ქვეყნის გაღა-
რჩენისა“.

ეს ასე და რომ:
„...ვიცი ახლოა ის, ვისაც ველო.
„დამშვიდდით, როგორც მე ვარ მშვიდი ამ მოლო-
დინში“.

კარგია ლექსი პირველი, მეორე... მესამე... კიდევ სხვა და მეცა.

დ. კვლიაშვილის „ჩემი ცხოვრების გზაზე“—ისევე ძველი ხალისით იკითხება.

რუსეთის პოეტებიდან აღსანიშნავია თარგმანი: ა. ბე-
ზიმენსკი: „კულა“—თარ. ვ. გ.ს. როგორც თარგმანი კარ-
გია კახინის „ციური ქვეყანა“: ა. ჟაროვის, ყინული დენა: სიმბოლოზის მოღუფებულ თრეზინათა წარმოადგენილი.

დიდათ სასიხარულოა, რომ ეგრეთვე ლიტერატურის თარგმნა „მნათობმა“ შეწყვიტალებ აიყვანა.

კონსტანტინე ჭიჭინაძე თვის თარგმანით: უბტონ სინ-
კლერის „მეფე ნახშირი“—ძლიერ კულტურულია და სა-
და. მთავარი არის სტილის დახვეწა და ის რომ უნდა სთქვამ: პოეტმა გაიყო პოეტი. თარგმანისა და თვით ავ-
ტორის შესახებ შემიძვე როცა მას უყვე მილიანად ვი-
ხილოვთ.

„მნათობს“ საერთოდ მდიდარი კრიტიკა აქვს. აღსანიშნა შ. დუღულაძის: „ფორმალნიზმი ხელოვნება-
ში“. ფორმალნიზმი აქ კარგადაა გავებული, მაგრამ მის ზოგად და საბოლოო დასკვნებს ვერ დავეთანხმებით.

ლევ ტროცკის: დ. ზ. „მეზღვევი და მარქსიზმი“ და ს. ანალოგიების: „ძელი ძველან ოქტომბრის რევოლუციის მე-8 წლის თავზე“ ცალკე განხილვის საგანია.

მას შემდეგ რაც ვ. კოტეტიშვილმა სასესიოდ ამოწურა საკითხი ა. ყაზბეგის ავტობიოგრაფიის შესახებ მეცნიერება-
ში მიღებულ კვლევა-ძიების საშუალებით და დამატკიცა ყაზბეგის ავტობიოგრაფიის, მინარას მოკლებულათ და ზედმე-
ტად უნდა ჩაითვალოს ამ საკითხის შესახებ კიდევ რაიმეს წერა.

კერძოდ ელისაბედ ყაზბეგი: მგონია ქართული ლიტერატურა, მით უმეტეს ძველი, ისეთი სისხლითა და პატრიონებით არის აზნებული, რომ არავის არ უნდა ჰქონდეს უფლება ყაზბეგის ისტად აშფოთებული და ცილადღებული სული კიდევ სწეფოს. მე მგონია საქარა ქართული ლიტერატურის სინდრის უფრო ფაქიზათ მოპყარნ.

„მნათობს“ ბიბლიოგრაფია მუდამ სიკულწრფელით სავსეა. მაგრამ ვ. ხ-ის წერილი ვ. კოტეტიშვილის წიგნის „ქართ. ლიტ. ისტ.“—შესახებ ძლიერ ცალმხრივი და მიუღებელია. ასე ვფიქრობი ვ. კოტეტიშვილი იმდენად კულტურული და ქართ. ლიტერატურის მცოდნეა რომ მას ამაში ვერავინ შეადევნა.

„ქართ. ლიტ. ისტ.“—საშა ალმანახი—ს შესახებ ვასო გორგაძის ხელდასწრია და მართალია. მისი სიტყვა ან. ლეინაშვილის და ანაწარის წერილებზე: რომლებიც უფრო მოწაფეების ვარჯიშობას მოგაგონებთ—„ზედმოსწრებულ-
ლია. აკ. ან—ლამე „კ. ეპოლის სტატისტიკა“ შესახებ და მ. ვაჟა-ბ. დანელია. ატონისტური ფილოსოფია ძველ საბერძნეთში“—ს შესახებ სწორად მიმდინარეობენ, რიცი მათ მიერ სავნის ორმა ცოდნას ამაჯარავებს.

ქრნალი გამოცემულია სუფთად და ახალი ყლით.

კ. 3.

ვახტ. კოტეტიშვილი. ქართული ლიტერატურის ისტორია მე-13 საუკ. დღევანდლამდე ნაწ. I.

ქართული ლიტერატურა მეცნიერულ კვლევა-ძიების საგნად ამ უახლოეს ხანში ვარდაიქცა. ამ მხრით ვახ. კოტეტიშვილის ლიტერატურის ისტორია ღირსშენაღწეა ვი მოვლენა და წარმატება ქართული სალიტერატურო მეცნიერებისათვის. ივინი იწყება ცნება „ლიტერატურის“ ანალიზით და წამოყენებულია საკითხი სალიტერატურო მეცნიერების მეთოდების შესახებ.

ავტორის კვლევა-ძიება არ ემაჩრება რომელიმე განსაზღვრულ მეთოდს და შესაძლებელია ამითაც აიხსნას ის, რომ მისი მიღგმა ავტორებისადმი არ არის ცალმხრივი და სუბიექტური.

ვ. კოტეტიშვილმა შესძლო გამოყენება სამეცნიერო ლიტერატურის მეთოდების და შეეცადა ჩენი ლიტერატურის მივლენათა პრაგმატიზმის ჩენებას. ამ ნაწარმოებში ბევრი კომპეტენტური ახრია გამოთქმული ქართული ლიტერატურის შესახებ.

მკვლევარი განსაკუთრებით მკვეთრია იქ, სადაც მას უხდება ქართულ ლიტერატურულ ახრუენებაში გამეფებულ უსაფუძვლო მებედლებათა უარყოფა და ახალ მეცნიერებათა დამყარება.

ასეთი საკითხებია ალ. ჭავჭავაძის „ეპიკურიზმი“, ნიკ. ბარათაშვილის „ესპიანზი“ რომელიც კატეგორიულ უარყოფამდე მიდის და აყენებს ახალ გავებას „ბარათაშვილია შერვიგებლობისა და ბრძოლის სტიქიანი მერანში ვადაშალა“. გამეფებულ მებედლებათა უარყოფა საქმოდ დასაბუთებულია.

„გორანცივის ეპიკა“ და თვით ვორონცივი ღირსეულად და სრულიად მართებულიად არის გავებული როგორც მტერი ქართულ ეროვნულ მისობს. იგი ქმნილიმ ცენერებს სადაც აქართველი და სისტიმით მოხდებოდა ეროვნული დეგრადაცია“ ან კიდევ „ენერგიულად სპობდა ქართულ სახელმწიფოებრიობის უკანასკნელ ნაშთებს და საქართველოს სუქვედად რუსეთის მასსაში“. მრავალი რამ გაშუქებულია და განათრეულია ამ ოკვნიში. შესაძლებელია ბევრ მოსაზრებებში არ ვეთანხმებოდეთ, მაგრამ ის მაინც დიდი შემეტება ქართულ კულტურისთვის და დიდ სამსახურს გაუწევს ქართველ ახალგაზრდობას ქართული ლიტერატურის შესწავლის საქმეში. მოუთმენლად ველით მეორე ნაწალს, რომ ჩენ წინ ნათლად ვაღიშალოს ფარდა-ახლილი საუყუნე, რისთვისაც მადლობის მეტი არ გვექმის თავადღებულ მკვლევარსათვის.

ბ. 5.

საგვფომ ლიხარისურ

ბავშვია აღმზრდელობას რომ უღკვდესი მნიშვნელობა აქვს სახელმწიფოსათვის, ერისათვის ცხადია და ამიტომაც მდიდარი ყურადღების ცენტრად იგია გადაქცეული ლიხარ ჩენში.

ლო 10-15 წლის ქარიშხალმა, შესაფერისი ვავლენა იქონია და სათანადო დალიც დააჩნია მას. დღეს ჩენი ახალგაზრდა 16-25 წლამდე, როცა იგი დამშვიდებულთ უნდა ემხდებოდეს თავის მომავლისათვის უმეტესი ნაწილი საშინლად ნერვიულია, ავადმყოფი, ფიცხი, სულით ანარ-

ქისტი. მან არ იცის: არ არის დისციპლინა, კანონი, წესი, უფროსის პატივისცემა და სხ. სამწუხაროდ ეს ასეა. მაგარი ამჟამი ბრალი უქნის მის კი არა, არამედ მის აღმზრდელბაში და ხანის. ასეთ ახალგაზრდობას თავისი ბილიკი უკვე გაკვლეული აქვს და ის კარგად თუ ავად თავის გზას ვაძევება. რომ მომავალი ახალგაზრდობა ასეთი სახით არ ვიხილოთ, თავის ბუნდელ მტრად, საჭიროა მისი სულით გაფაჭიჭება, მოვლა სიფრთხილით და მიუღვესა ჩქარა მივალწვი. ხელისუფლებას ორგანობის მიერ სათანადო ნაბიჯები უკვე გადადგმულია, რაც სასიხარულო მოიხლოდა უნდა ჩაითვალოს. ბავშვთა ფიზიკულტურაში ჩამბა, მოვალე ექსპერტები პიონერთა და მე-საფერ დისციპლინაში გამოქდრეკება ერთის მხრივ და მეორეს მხრივ შესაფერისი სულიერ საზრდოს მიწოდება, აი, წმადლი, და როცა ჩვენს ბავშვს აწასალ სხეულში ჯანსაღი სული იქნება, ამით ჩვენი ქვეყანა კარგი და კარგი მომავლის იმედებით წახალისებული წინ წავა. ჩემს წინ აწყვია რამოდენიმე ათეული წიგნაკი. უყურებ, ათავალიერბი და გული სიხარულით ვეცხება. ის დიდი საგანი, რომელიც კარგა ხანია ოცნებდ და გვიჩნდა, დღეს საჩქედ იქცა, და თანდათან იზრდება. ძლიერ ეღირსა ჩვენს ბავშვს, თავისი თავის წიგნში დაწახე. ეს გადკეციბი განსაკუთრებით ყრბათვისა და ყველას ეტყობა გამოცდილი ხელმძღვანელის ხელი. ამასთანავე ეტყობა ისიც, რომ გამოქმენათა კარგად და კომპლენ შესრულებაში გამოიმკვლბა არასფერს იზურებს. „შემოდგომა“, „ქიანქველას თევდადსაველი“, „ხმათარი“ „პატარა იაბანე-

ლები“, „კომპოზი“, „თინიკარს გამოკანები“ და სხ. მთავარი ჩვენი ბავშვებისათვის კარგს, ინტერესით საკითხავს და დალოდებულს მასალას წარმოადგენს. ზემოაღნიშნულ წიგნთა გარდა დაბეჭდილია ნორჩ პიონერთა და კომკავშირის საქირო წიგნაკები, გამოდის აგრეთვე ჟურნალი „ნაკადული“, რომელიც შესწინავე საბავშვო მასალითა შექმულია: ლექსები, მოთხრობები, ნახატები და სხ. ამ ჟურნალში წარმოადგენილია თითქმის ყველა ჩვენი საბავშვო მწერლები. „წითელი სხივი“ აქ დაბეჭდილია ჩვენ ახალგაზრდა მწერალთა ნაწარმოებები. მოვალე სურათი. საერთოთი კარგი შთაბეჭდილებება, მხოლოდ „ნაკადულ“-ს ქალაქი და მოსუტებს. „წითელი სხივი“ ფორმითი დიდია. ასოს ეტყობა სიძველე რაც აუცილებელია გამოსწორდეს. ყოველივე ზემოხსენებული კეთდება საქართველოს განკარგის. სოც. აღმზრდ. მთავარ მართვლობის გავრის მართა ორბელაშვილის თაოსნობით და სალიტ. სექციის გავრის დახმარ. მწერალი ქალი ნინო ნაკაშიძის ხელმძღვანელობით, სახელგამის გამოიმკვლბობით. იმედი უნდა ვიქონიებთ ახლო ხანში ჩვენ გვექმება კარგი საბავშვო ბიბლიოთეკა.

კარგი იქნება ან წიგნებს სოფელსაც მივავწოდენდით, რომ გარდა ქალკის თინიკარს, სოფლის თინიკარც ნახოს ეს კომპია წიგნაკები, გაუზრუნვინდეს თავადი და სიხარულით გულში ჩაიკრას. ამის სამავგიეროდ სოფლის თინიკარ ახალ მაღას შევქმენს.

დიდი საჩქედ სწორედ ეს იქნება.

—ლი

ბ შ ვ ი ლ ის ის თე ა ტ რ ე ზ უ შ ი

სახელწიფო ობერა. წრეცანელი სეზონი როგორც რეპერტუარით ისე მსახიობთა შემადგენლობით დაყენებულია სასურველ ნიადაგზე. ორკესტრი, გუნდი და ბალეტი გადმოიერებულა. მთავარი რეჟისორია ლეონიდა მასლინიკოვი ნაწილს განაგებენ სახალხო მსახიობი ვანო ფალიაშვილი და დანახურგელი მსახიობი სტოლტორმანი. იანვარში დაიდგმის მ. ბალანაიფაძის ოპერა „თამარ ტიბერი“. სახელგარბიელი ახლად დაბრუნებული მსახიობი სანდრო ინაშვილი გამოვიდა „ტრესკა“-ში 9 დეკემბერს, 11 დეკემბერს „ევეკინი ონეგინ“-ში. 18 დეკემბერს პირველად მიღის ოპერა „ტროლბა“. ოპერას სტადენ მარჯანიშვილი და ახმეტელი. მეორე ახალი დადგმა „ნერონი“. ოპერას სტადენ მარჯანიშვილი. „ნერონი“-ს შემდეგ განახლებულ იქნება ქართული ენაზე ოპერა „ალატი“ წყურწნავას რეჟისორობით. ქართულად დაიდგება აგრეთვე „ჯამბაზები“. დეკემბრის შუა რიცხვებში იდგება „ოტელო“. ოტელის იმღერებს ს. ინაშვილი იტალიურ ენაზე. მსახიობნი მესაფერის და კარგი ჯამაგირებით უზრუნველყოფილნი არიან. ამ ყმად სწარმოებს მოლაპარაკება მოსკოვშია „სავსატროლოდ ჩამოსასვლელად ბალერის კრიკერთან და სმოლტკოვთან. ბილეთების ფასები წარსულთან შედარებით ძლიერ დაკლებულია. ოპერას განაგებს დამს. მსახიობი ევლახიშვილი.

რუსთველის თეატრი. მიმდინარე წელს ქართული დრამა უფრო გამაგრებული და ძლიერის საქმიანობით მიდის. დასში მიღებული არიან ახალი ძალებიც: მსახიობნი, ექსტერნი სტუდიელები და სხ. რეპერტუარში შეტანილია როგორც ორიგინალური, ისე თარგმანი პიესები. დღემდე სეზონის დასწყისიდან დაიდგა „პამლეტი“, დადგმა კ. მარჯანიშვილის, „მიქის ძეგა“ 3. კაკაბაძის, დადგმა დ. ანთაძის, „ღუბნურტოკა“ ნ. ახაიას.

ამ ყმად შეადგდება, გრ. რობაქიძის „ლომარა“, ს. გედევანიშვილის „სიათლგ“ II ნაწილი, „კაცი ვლიამის“ ფინაზინის. ძველი დადგმებიდან განახლებულია „მისი დაწმკლება“, „გაბახრუბეძე მუხამბი“, „მალბურგები“ და სხვ. რეჟისორი და მხმ. ნაწილის გამგვედ კ. მარჯანიშვილია. მთავ. რეჟისორად ა. ახმეტელი. თითო დადგმა გადაეცა ახალგაზრდა რეჟისორებს, დ. ანთაძეს, კ. პატრუციას, ს. გიგლიშაის. შეადგდება აგრეთვე ვახუშტიშვილის პანტომიმის „მუთიამზე“.

წითელი თეატრი. მიმდინარე სეზონში დასი გაცილებით ძლიერია ვიდრე წარსულში, როგორც რეჟისორით ისე მსახიობთა შემადგენლობით. რეჟისორებად მოწვეულნი არიან ა. წყურწნავა, სახალხო მსახიობი ნ. გოცირიძე, კ. ანდრონიკაშვილი, მ. ქიაურელი, ვ. გარბაკი. დასის შემადგენლობაში შეტ. ქართული სცენის ცნობილი მსახიობნი ტრსია აბაშიძე, ანეტა ქიქოძე, ანთა ლოლა, ნ. ვარაძე, ვ. არაბიძე და ახალგაზრდა ნიქეირი ძაღები. დასი მოწვეულია საქ. პროლეტკულტის მიერ, მუდმივი ჯამაგირები. სეზონი გაიხსნა ა. წყურწნავას დადგმით „ჯადოერ გურიამში“-თ. დაიდგა ახალი ორივე კომედია ტრ. რამიშვილისა, „გაქირაგების ტალკევის“. დადგმა ნ. გოცირიძის, „ბასტილიის აღება“ დადგმა ვ. გარბაკისა. მხადგმა „ქირავდული ცოლის მორჯულება“, „სამხედრო ბანკში“, „ყაბდული“, „ქეციანი ძალი“ და სხ. მსახიობთა ჯამაგირები მცირეა:

ბ. ბ.

მცირე წითელი თეატრი (საქრ. დივიზიისა). აქ მოთავესებულია რუსული დრამა საქ. პროლეტკულტის რუსული სექტორის სახით. რეპერტუარი: ერმანის „მანდატი“, ვიონიის „ოვოდ“, რომანოვის „გოხლდში პირობები“, ნორკის „სახი ქურდი“, ლუნჩარსკის „შანი“ და სხ. რეჟისორი ნ. მესტოვი, ნ. ვინ, ს. ტანევი. მხატვრებად ბარ, და ზოტოვი. ყოველ ახალ დადგმისათვის მხადგმა ახლი დეკორაციები, მთელი დასის შემადგენლობა 51 კაცი ტრენიკური პერსონალით. პიესები იდგება სამშაბათს, ხუთშაბათს, შაბათს და კვირას. ჯამაგირებით დასი უზრუნველყოფილია. ჯამაგირი აღწევს, 250 მანეთს. საზოგადოება ნაკლებად დაირაგა.

ლ. კ.

სანიტ. ვანთ. თეატრი. ჯანსაღ. კომ. და ტრული. სან. განახლებამ მსახ. გ. ბალანაიფაძის ხელმძღვანელობით შედგინა „სახ. ვანთ. დრამა“. შედგმა ჩვენი სცენის ცნობილი მსახიობნი და ახალგაზრდა ძალები. მუშაობა დაიწყო ოქტომბრად. იდგება ახალი ორივე. სანიტ. ვან. პიესები. ვანიობთა წარმოდგენები დასი დასხვა კლბოთეატრებში. 1) სან. თეატრში — 7 ჯგერ. 2) პულხანოვის — 2. 3) ახალი კლბუში — 1, 4) ჩონდრაშვილის კლბუში — 1. დასს ინახავენ ზემოხსენებული დადგმები. წარმოდგენები იმართება უფასოდ. რეპერტუარი: „მხისაკენ“, „ვისი ბრალია“, „დაღუპული ოჯახი“, „აგდები ივლიანე გობეჩია“ და სხ.

რან.

ქუთაისის თეატრის ხელმძღვანელებს ა. იმედაშვილი.
მუშაობა დაიწყო 15 სექტემბერიდან. სეზონი გაიხსნა 29 ოქტომბერს. დ. ნახუცრიშვილის „პაატოს შეთქმულებით. გაიმართა 8 წარმოდგენა. ამათში 3 ახალი დადგმა. „პაატოს შეთქმულება“, „პორეთის გმირების“. მანშიაშვილისა, „ოკიხის კედელი“, „ალექსანდრე თარგ. ბ. ქიორაჯიშვილის. დასში ირიცხება 29 ე. დ. ქ. პრფ. მსახ. 8 თანამშ. ვაჟი 4 თან. ქალი ჯამაგირი. ახალ დადგმებისათვის იკერება ახალი ტანსაცმელი..

დასში ძლიერი დისციპლიანა, რაც ხელს უწყობს მის ნაყოფიერ მუშაობას. თეატრი კაპიტალურად შეკეთებულია. რეპერტუარი უმთავრესად ორიგინალურ პიესებისაგან შესდგება ამ ყაზად მზადდება ორი ახალი დადგმა 1, ა. ჯამაგირი. „დანგრეული კოშკი“ 2, ტრ. რამიშვილის „გაპირების ტალღების“.

როგორც დაწყებულია ამ ყაზად და სწარმოებს მუშაობა, თუ ამავე ბოლომდე ასე გაგრძელდა უნდა ითქვას, რომ სეზონი გამარჯვებით დაითავრდება. **ბ. ქ. კორე**

ფოთის თეატრი. ქ. ფოთი დიდი ხანია ნატურბად სერიოზულ და სისტემატიურ წარმოდგენებს, მუდმივ დასს ადგ. აღმასკომის მიერ იქმნა ზომები მიიღეთ და წინადა თუ შეზღუდვებით გასტროლიორები ეწვეოდნენ ხოლმე ფოთს. ან ადგილობრივი სცენის მოყვარეთა მიერ ათასში ერობელ დიდიდგებოდა რამე, დღეს მას ჰყავს ძლიერი დასი შესაფერისი რეპერტუარი დასში შეიდან პროფ. მსახიობნი, და სცენის მოყვარენი.

ხელმძღვანელად მოწვეულია ი. ხარაღლიშვილი თეატრი წინადადებით შედარებით კარგად შეკეთებულია, საზოგადოება ძლიერ ეტანება წარმოდგენებს. ბილეთების ფასები სახალისოა. **ი. ბ.**

დ. ლალიაშვილი. შესდვა დრამ. დიდი, 10 კაციის და 5 ქალისაგან. წარმოდგენები იმართება ყოველ კვირა. დასს ხელმძღვანელობს გიორგი ჩახიანი, თეატრის გადგეთ არჩეულია გრიგოლ ჩახიანი, რომელსაც ადგ. ხელის მიერ ეძლევა თეატრი ჯამაგირი 35 მანეთი. შესდვა აგრეთვე კომისია, რომელიც მუშაობს დ. ლალიაშვის სახა-

ლოხ სახლის და თეატრის შენობის, აგების გარშემო. რაიც აუცილებელია.

კომისიაში შეიდან: გ. ჩახიანი, გ. ზონწაშვილი, ა. საგანდელი, ვლ. ნიკოლიანი, გ. კოპალიანი. **ვ. ღ.**

ბ. ორბელი. ა. წ. მაისიდან ვ. მახარაბიძის ხელმძღვანელობით შესდვა სკ. მოყ. წრე. წარმოდგენები იმართება კვირაობით. ვლენობა დიდის სიხარულით შეგება თეატრის დაარსებას. მოთავსებულია დაქირავებული შენობაში. ადგ. თემის აღმასკომი ყველაფრით ხელს უწყობს თეატრის მუშაობას. განზრახულია საკუთარი შენობის შექმნა. დასში 9 კაცი და 3 ქალი. **ტ.**

დ. ცაგერი. სულ ცოტა ხანია შესდვა დრამ. წრე; ყოველ-კვირაობით იმართება წარმოდგენები. წრეს ხელმძღვანელობს პ. ლოლაძე. თეატრის შენობა ძლიერ შესაფერი და კარგი მხოლოდ საჭიროა შეკეთება და დეკორაციებიც გააძევა რომელიც იმევე დროს რეჟისორიცაა ადგ. ხელისუფლების მიერ ეძლევა ჯამაგირი 45 მ. თეატრად.

სიღ. ხაშის თეატრს მოკლე ხანში უსრულდება არსებული 35 წლის თავი. განზრახულია მისი ზეიძით გადახდა. ამავე დღისათვის განზრახულია ს. ხაშის სკოლის წინ დაიდგას ბიუსტი დ. ბაქრაძის, რომელიც ამავე სოფლიდან იყო და გარდაცვალებიდან 35 წ. წელს შესუსტლდა. შემოსავალით განზრახულია თეატრის შეკეთება.

სიღ. ბოლნისხევი. (სილ. მახ.) 1914 წ. დაარსდა თეატრი. 1925 წლამდე ბევრჯერ დაინგრა და შეკეთდა. ამ ხნის განმავლობაში მიესები ხანდისხან იდგებოდა, ისიც მხოლოდ ზაფხულობით.

ბოლოს დაზარებული თეატრი შეაკეთა ადგ. ხელისუფლებამ და შრომაში ინტელიჯენციამ. ხელმძღვანელობდეს: ი. პავლიაშვილი, ს. ნაჯილიშვილი და ა. ქაბაშვილი. სახეობა საღამო გაიხსნა 29 ივლისს „აღლშიმ“ თეატრის ეწოდა „ენიო სარაჯიშვილის სახელობის თეატრი“ თეატრს ჰყავს მუდმივი სცენის მოყვარეთა დასი, რომელსაც ხელმძღვანელობს დასის მიერ არჩეული გადგენობა. იდგებმა თანამედროვე პიესები. რაც გულხობანს ძლიერ იზიდავს. **ა. ქაბაშვილი**

შერილები უხეხეთიდან

(საკუთარი ღირებუნიდენტებისაგან)

ბეკლინი (გერმანია) 8/III. თქვენი წერილი დავიკანებით მივიღეთ. ვიპასუხებთ ზოგიერთ კითხვებზე. ქართული ახალგაზრდობა მეტადინიხებს. ბევრი მათგანი ჰგონობს თავის ერის წინაშე პასუხისმგებლობას და სხვადასხვა დარღვევები მეტადინიხონ ამ თუ იმ საკანგებო ცოდნის შესაძენად... თქვენი თანამშრომელი თამარ გოლოშვილი მასალებს ავრთვებს საყურადღებო შრომის ასაწერად. ეს შრომაა „ქალის როლი თანამედროვე ისტორიის, მეცნიერებას, პოლიტიკასა და ხელოვნებაში“.

მილანო (იტალია) 13/IV. იტალიის ეს მუსიკალური ქალაქი ქართული მომღერლობის დიდის სიყვარულით ეგებება. სხვათა შორის, აქ ჩამოვიდა ვ. ქაშაყავილი, თვისი დიდარი ხმის დასამუშავებლად. იტალიის სახელგანთქმული მომღერლები ამჟამად აწერიან არიან. აქ იმყოფება მხოლოდ იტალიის ბუმბერაზს, მთელს ევროპაში სახელგანთქმული მარტიონი **სამარჯის**, რომელთანაც ძალიან მძელია მისგან: მდიდარი კაცია, ვაკეთილებს მიცემით

თავს არ იწუხებს და ყველას ეუბნება: „ივადმოფიე კაცი ვარ, მუშაობა არ შემიძლია!“ მაგრამ ვ. ქაშაყავილის ბედმა გულგობა. — პარათაშვილის ქალის დახმარებით საზარკიმ ხმა გაუსინჯა ვ. ქაშაყავილი და სიტყვა სიტყვით ეს უთხრა: „სინიორ ქაშაყავილი, თქვენ მართალია კარგი ხმა გაქვთ, ამ ხნით შემიძლება ევროპაში კარგი კარიერაც გაიკეთოთ, თუ თავის ადგილას გეკითხები... ამისთვის გეკირათ 5 თვის დაულალოვი მუშაობა. თქვენი ხმა მომეწონა *deed giovanne ხარო*“. სამარკამ უსუსყიდლოდ იყისრა ქაშაყავილის სწავლება. დიდი სახელი გაითქვა მომღერალთა ინაშვილობა. **Don pedro**

პარიზი (საფრანგეთი) აქ ქართველობა ბევრია. ხელოვნების დარგში განსაკუთრებით მხატვარმა ლალო გულაშვილმა ისახელა თავი: მის ნახატებს დიდის ყურადღებით ეპყრობიან არა ნაკლებ ყურადღებას იქცევს დავით კაკაბაძეც. აქაური სახელოვანი ყოფა-ცხოვრების შესახებ — შემდეგ. **M-el Ninet**

(თვისი წვლილი შემოიტანეს ქვემოხსენებულ პირებმა).
 1) **ვლადიმერ პირტახიანსაგან** შეკრებილი: ა. მოხუცნიან—10 მ.; გ. ანდრონიკაშვილი, პორ. ჭეიშვილი, არ. უფრტა და ვერ. ვეარაძე (ორივე ერთად—რ.გ.ზ. და ნ. ნაღ), გ. ხოხანაშვილი, ს. აბაშიძე, კარა მუსტაფაიანი **ხუთი** მან.; ე. პირტახიანი, ალ. ახალშენიშვილი, აბ. გურგენიძე, დ. ძიძიგურმა, ე. ნიკოლოშვილი, დ. ნანიტაშვილი—**სამსამი** მან.; დ. მგალობლიშვილი, ი. მდივანი, მირზაბა ავალაროვი, ე. ტყეშელაშვილი, კ. არუთინოვი, მ. ჯინჭელიშვილი, პ. გოგიშვილი, გ. ლოლობერიძე—**ორი** მან.; ბიქ. ნინიძე—**1 მ. 50 კპ.** 3. მეთფარიანი, უ. რევიანი, დ. ჭანჭალიშვილი, კ. აბაშუყელი, ი. გიორგობიანი, მ. კარაკალიანი, ა. ისაიაშვილი, ი. მაჭუყარიანი, ალ. ყურბანოვი, ალ. თაყაიშვილი, ბ. ხოროშვილი, ზ. კალანდარი, დედანიშვილი, გო. ანდროსაძე, გო. ბახტაძე, მ. კინძაძე, ლ. კანკაძე, კ. სერგეიწკომ, ს. ნუროვი, ა. ნაროშვილი, მ. ბერეჟიანი, რ. სერგეი, თ. თოფურიანი, დ. ჟურულიანი, ე. კალანდარი, ალ. სანაძე, ივ. ცხერაძე, მ. კუხიანი, მ. გაბი, ე. აბაშვილი, ს. ხუდუაშვილი, ტ. მაჭუყარიანი, შ. კარგაოთევილი, ე. ჭარბალაშვილი, შ. მეგრელიშვილი, ფ. ერისთავი, გ. ცინცაძე, ივ. სამხარაძე, კ. პეტრეიწკომ, მ. ამირანაშვილი, გ. ფირადაშვილი, ს. შველიძე, ა. ტაბატაძე, ა. ბალახაძე, ლ. ბარამაძე, ს. კალანდარი, ს. ტარნოვიკომ, ე. ჭანტურია—**თითო** მან.; ნ. ჩახაძე—90 კ.; ს. ვაგროლოვა—60 კ.; ნინ. ტაბატაძე, ნიკ. მახვილიძე, ჭანჭალიშვილი, კ. ფადეევი, ან. მკურნიანი, პ. ხროსციკიძე, პ. ლისენკომ, ე. გვალაძე, ლ. კოპახიანი, პ. ფედოროვი, ა. იოსავაძე, ლ. ბელიანი, მ. ორიონსკიანი, დ. ულიანოვი, გ. ზეციანი, თ. ვანდუბაძე, თ. იაკიმოვი, ლ. ვეფხვაძე, ე. ბლუაშვილი, ა. ხაჯაპურიძე, ა. სულაძე, დ. გეგორაძე, კ. ტიმიშენკომ, ს. არუთინოვი, ლ. ძამოვიანი, არ. ბაბახანიანი, ა. ლი-

ნოზოვი, რ. ზოდუვაძე, ს. ჩიკვიძე, ა. შავთენიშვილი, ი. კანეცკომ, ეკ. სულთანოვისანი, ის. უმილოვი, დ. მაჭუყარიანი, ი. ჯანუღაძე, ეს. მანუჯალოძე, არ. ბეგალოვი, ი. ჯანუღაძე, ილ. კულუბოვი, კ. რატიშვილი, თურმანიძე, ე. ბარნოვი, ილ. გრიგორიევი, ე. მანუჯაძე, კ. კორძიაძე, ა. შუმეიძე, ელ. კანდელოვი, მ. ტანსკაძე, კ. კველიშვილი, გ. დომაშვილი, ნ. რიაბტევი, ალ. გელაშვილი, ტ. შამიაშვილი, შ. მენტუკიშვილი, ივ. ანისიოვი, ნ. საიუსანიშვილი, პ. კვარაცხელიძე, ალ. ჩაყეძაძე, ა. ბერძენიშვილი, ე. თაბუკაშვილი, დ. შუშიაშვილი, ნ. ბაგრაშვილი, გ. ფარაჯოვი, დ. ბახტაძე, ი. მურალოვი, გ. გულიევი, პ. კრიჩინა, ალ. ყაბინა, ივ. პირტახიანი, გო. პირტახიანი, კ. ლოლოვი, ბ. გურგენიძე, ალ. ინასარიძე, ელ. გოგინაშვილი, კილასონიანი, მ. სუტეძე, გო. ლუთიანი, ბ. იმრაზიშვილი, კორკინოვი, გ. ჩახაძე, არ. მინასიანი—**ათით** შაური; კ. დიკონოვი—40 კ.; გ. ტროლიშვილი, კ. სიხარულიძე—**ექვსეტი** შ.; გ. ვიციევი, ან. ბერნაციკომ, ბ. ადამსკომ, საროკინა—**ხუთი** შ.; ლობჯინიძე, ან. რომანოვი—**თითო** აბაზი; გ. პროხოროვი—15 კ.
 2) **ზაქარია თოძისაგან** შეკრებილი: ალ. გაწერელიანი, ს. ნეზარიძე, გ. ჩიმაძე, დ. ლევაშვილი, არ. ბოლოზიანი, ი. ტორონტაძე, ალ. ჭანტურია—**ხუთი** მან.; პ. ლაპარტყავი, ე. ლურჯანი, მ. შავაძე, გ. ტიმიშენკომ **სამსამი** მან.
 3) **თედორე მურადაშვილისაგან** (გ. მენტეშაშვილის ოჯახში შეკრებილი) 7 მ. 60 კ.
 4) **მოწვევა** მ. მამარაშვილის, თ. ჯიბლაძისა და კ. იმედაშვილისაგან 6 მ.
 5) **მე-4-ე შრომის** სკლის მოწვევაგან (სალამოსი) 80 მანეთი.
 6) **სერ. ვერსაიანსაგან** შეკრებილი 50 მ.
 (სია შემდეგ გამოცხადდება).

რედაქციის სახელი

1) იმ ადვოკატებს რომელთაც ჟურნალის კუთვნილი ფული აუკრეფიათ და რედაქციაში არ წარმოუდგინიათ—გთხოვთ საქაროდ შემოიტანონ წინააღმდეგ შემთხვევაში, მათ ვინაობას გამოავაცხადებთ, სათანადო ზომების მიღებით.
 2) ხელის მოწერილ რომელთაც გამოსული ნომრები აკლიათ აცნობენ კანტორას და გაეგზავნებათ.
 3) ვისაც ვადავლილი აქვს 3 მანეთამდე მისცეს რედაქ-

ციას ცნობა ხელის მოწერის გავრცელების სურვილის შესახებ წლიურ ხელის მოწერილ გაგზავნილი № შესრულებით 52ათ და გაეგზავნებათ „ცხოვრების სარკე“.
 4) ყოველგვარ სახელდაქვო საქმეებზე მიმართონ რედაქციის პ.მ. რეზინელოს შ. იმედაშვილს, ყოველ დღე 1-დან 3 საათამდე და 4-დან 6 საათამდე ოცდაქვო ღიაა 9-დან 3 საათამდე და საღამოს 4-დან 7 საათამდე.

„მ უ ს მ რ ა ე წ ი“

დაიბეჭდა რედაქციაში

1. „საბჭოელო“ მუსიკა ა. შარაშვილის ტექსტით 50 კ.
2. „დავროშილი სნაული“ მისივე (რომანო) 50 კ.
3. „გენაქვალ“ ი. პრიშაშვილის სიტყვები 80 კ.

გამოცემა სახ. მუს. ტრესტის: „მ უ ს მ რ ა ე წ ი“—ს

იყილა

ტფილისში: კომიტეტის ქ. № 5.
 ქუთაისში: წულუკიძის № 45 (მუხომერის პლაზა).

